

**ΟΜΙΛΙΑ
ΤΟΥ
ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ

ΣΤΗΝ
ΠΡΟ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗ
ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΔΙΑΛΟΓΟ**

Αθήνα, 10 Ιουνίου 1997

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Είναι κοινά παραδεκτό ότι η χώρα μας στην Ιστορία της έχασε πολλές ευκαιρίες για να διασφαλίσει την πρόοδό της και τα εθνικά της συμφέροντα. Για παράδειγμα, την ώρα που μετά τον πόλεμο όλη η Ευρώπη στράφηκε στην ειρηνική ανοικοδόμηση, εμείς σπαταλήσαμε το ίδιο το αίμα του τόπου, στην δίνη ενός εμφυλίου σπαραγμού. Την ώρα που όλη η Ευρώπη την δεκαετία του '60 θεμελίωνε μια νέα ευημερία και ολοκλήρωνε ραγδαία τους θεσμούς του κοινωνικού κράτους, η Ελλάδα υπέστη την βίαιη διακοπή της ομαλής δημοκρατικής ζωής, την επτάχρονη δικτατορία.

Μόλις τα τελευταία 22 χρόνια του εθνικού μας βίου έχουμε κατακτήσει την πολιτική δημοκρατία, που λειτουργεί με όρους άψογους και έχει την δυνατότητα διαρκούς εξέλιξης και βελτίωσης μέσα από τους θεσμούς του πολιτικού διαλόγου. Απόδειξη, η αναθεώρηση του Συντάγματος, στην οποία ήδη διαφαίνεται ότι μπορούμε να συμφωνήσουμε σε πολλά και ουσιώδη ζητήματα.

Σε σχέση όμως με τις προηγμένες δημοκρατίες της Δύσης η χώρα μας διακρινόταν ως σήμερα, από ένα ουσιώδες έλλειμμα: την αδυναμία να συσσωματώσει στους θεσμούς της, όχι μόνον τον πολιτικό διάλογο, κατάκτηση επαναλαμβάνω μόνιμη, πια, και σταθερή, αλλά και τον κοινωνικό διάλογο, ως οργανικό τμήμα της οικονομικής και κοινωνικής εξέλιξης της χώρας.

Καλώ όλους να μην χάσουμε αυτή την ευκαιρία. Να μην λέμε, μετά από χρόνια, για άλλη μια φορά, ότι δεν πράξαμε αυτό που έπρεπε, την στιγμή που έπρεπε.

Αυτή την στιγμή η Ελλάδα δίνει την μεγάλη μάχη της ισότιμης συμμετοχής της στην διαδικασία της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Ο Κοινωνικός Διάλογος είναι μια καίρια συνιστώσα της επιτυχούς πορείας της χώρας. Ας δώσουμε στην ελληνική κοινωνία μια μεγάλη ευκαιρία. Ας μην φανούμε κατώτεροι των ιστορικών απαιτήσεων. Ας εκσυγχρονίσουμε, αποφασιστικά, τον τρόπο με τον οποίο σκεπτόμαστε και δρούμε, ως κόμματα, ως κοινωνικοί φορείς, ως ενεργοί πολίτες. Ας δώσουμε στον κοινωνικό διάλογο την θέση που δικαιούται στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας.

Βεβαίως, τα τελευταία, ιδίως, χρόνια, υπήρξε ανάπτυξη επιμέρους διαλόγων, με την μορφή της διαπραγμάτευσης, όπως για παράδειγμα, ο διάλογος της ΓΣΕΕ με τον ΣΕΒ, και οι συμφωνίες που επιτεύχθηκαν για τις Εθνικές Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας. Τα θετικά αποτελέσματα αυτών των συμφωνιών ήταν απτά και ορατά για τους εργαζόμενους. Ήταν απτά και ορατά για την σταθερότητα του οικονομικού περιβάλλοντος και -άρα- για την ανάπτυξη της χώρας. Ήταν επίσης απτά και ορατά για την διασφάλιση της κοινωνικής ειρήνης και σταθερότητας, που έχει ανάγκη η χώρα, για την επίτευξη των μεγάλων εθνικών της στόχων.

Ωστόσο, ο Κοινωνικός Διάλογος, στις αναπτυγμένες δυτικές δημοκρατίες, δεν είναι απλώς μια επιμέρους διαπραγμάτευση οικονομικού μόνον χαρακτήρα. Είναι μια μεγάλη θεσμική κατάκτηση, μέσω της οποίας, η πολιτική δημοκρατία βαθαίνει τα θεμέλια της κοινωνικής συμμετοχής.

Ο Κοινωνικός Διάλογος δεν είναι διαδικασία όπου οι κοινωνικοί εταίροι προσέρχονται με χαρτάκια για ποσοστά. Ο Κοινωνικός Διάλογος δεν είναι παζάρι. Είναι μια διαδικασία σχεδιασμού είτε των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων της χώρας είτε συμφωνίας επί των κοινωνικών προϋποθέσεων των σχεδιαζόμενων πολιτικών. Σε όλη την Ευρώπη ο κοινωνικός διάλογος προχωρεί, δίνει το πλαίσιο λύσεων, των κοινωνικών προσπαθειών για την ανάπτυξη. Εκτεταμένες συμφωνίες έχουν ήδη, επιτευχθεί στην Ισπανία, την Ολλανδία, την Πορτογαλία, την Ιρλανδία. Η διαμόρφωση της συναίνεσης στις χώρες αυτές, συνδέεται, οπωσδήποτε, με τις επιτυχίες που παρουσίασαν στον τομέα της οικονομίας. Και, θυμίζω, ότι η Πορτογαλία και η Ιρλανδία ξεκίνησαν σε δυσμενέστερη θέση από εμάς, για να μας ξεπεράσουν σε λίγα μόνον χρόνια μεθοδικής προσπάθειας.

Ο Κοινωνικός Διάλογος είναι εξ ορισμού πράξη ολοκλήρωσης των θεσμών της πολιτικής δημοκρατίας. Είναι, όμως ταυτόχρονα, η πιο ουσιαστική πράξη συμμετοχής όλων των ενεργών, παραγωγικών δυνάμεων του τόπου στον σχεδιασμό της κοινής πορείας, στο πλαίσιο εκείνων των στόχων, που πολλαπλασιάζουν το κοινό όφελος και ελαχιστοποιούν το επιμέρους κόστος.

Θα ήθελα να ξεκαθαρίσω αμέσως τι είναι για μας, για την κυβέρνηση μας και το ΠΑ.ΣΟ.Κ. ο Κοινωνικός Διάλογος.

Ο Κοινωνικός Διάλογος είναι ο αποφασιστικός αναπτυξιακός μοχλός της χώρας. Ο Κοινωνικός Διάλογος είναι η πολλαπλασιαστική δυναμική όλων των παραγωγικών και δημιουργικών δυνάμεων της ελληνικής κοινωνίας. Ο Κοινωνικός Διάλογος είναι η αποκορύφωση της διαδικασίας συναίνεσης, όχι γύρω από κλαδικά, επιχειρηματικά ή συνδικαλιστικά αιτήματα, αλλά η δημιουργία του κοινού εδάφους, ταυτόχρονης ανάπτυξης αυτών των συμφερόντων. Ο Κοινωνικός Διάλογος δεν είναι μια διαδικασία μετακύλισης του κόστους ή του οφέλους προς την μια ή την άλλη πλευρά. Είναι ο τρόπος διασφάλισης του κοινού συμφέροντος μέσα από έναν κοινό παρανομαστή, που έχει το όνομα: ανάπτυξη με κοινωνική δικαιοσύνη. Ο Κοινωνικός Διάλογος διασφαλίζει την ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή.

Ο Κοινωνικός Διάλογος είναι εξ ορισμού, μια «ανοιχτή ατζέντα» μεταξύ των κοινωνικών εταίρων. Και η κυβέρνηση και κάθε κόμμα, δεν μπορεί να θεωρεί ότι έχει δικαίωμα ή δυνατότητα να χειραγωγήσει τον διάλογο ή να επιχειρήσει να προεξοφλήσει τα αποτελέσματά του. Διάλογος, όμως δεν σημαίνει και ατέρμονη γενική συζήτηση. Δεν σημαίνει ευχολόγιο. Δεν σημαίνει ούτε μετακύλιση ευθυνών ούτε διαιώνιση της αδράνειας. Ο διάλογος απαιτεί ξεκαθαρισμένες θέσεις και προτάσεις από κάθε πλευρά. Ο διάλογος πρέπει να καταλήγει στην σύνθεση και πρέπει να οδηγεί σε αποφάσεις.

Εμείς θα έχουμε απόλυτη ευαισθησία στην σύνθεση των απόψεων.
Και αταλάντευτη συνέπεια στην εφαρμογή των αποφάσεων.

Θέλω λοιπόν να καταστήσω απολύτως διαυγή την θέση της κυβέρνησης για το περιεχόμενο του διαλόγου: είναι η ανάπτυξη της χώρας με κοινωνική δικαιοσύνη. Ωστόσο, θα ήταν λάθος, από όλες τις πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις, ο διάλογος να γινόταν το άλλοθι για να μην προβάλλουν με καθαρότητα και σαφήνεια τις θέσεις τους προς τον ελληνικό λαό. Γιατί ο διάλογος απαιτεί να μιλήσει ο καθένας για το που και πως θέλει να πάει η χώρα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Το ζητούμενο είναι η θέση της Ελλάδας στον διεθνή καταμερισμό εργασίας. Η θέση που επιδιώκουμε για την Ελλάδα θα προδιαγράψει και το είδος της ανάπτυξης που θα ακολουθήσει η χώρα. Αυτό που τεχνικά αποκαλείται η «αναπτυξιακή τροχιά».

Η θέση που κάθε χώρα κερδίζει στον διεθνή καταμερισμό εργασίας καθορίζεται από το πώς προσαρμόζεται στο ανταγωνιστικό περιβάλλον, στο πως αντιμετωπίζει τους άλλους «παίκτες».

Η «εύκολη λύση», η λύση της ήσσονος προσπάθειας είναι ο ανταγωνισμός με βάση το χαμηλό εργατικό κόστος. Είναι η λύση στην οποία οδηγούν οι αυτοματισμοί της αγοράς.

Η άλλη λύση είναι να ανταγωνιστούμε με βάση την υψηλή εξειδίκευση και την ποιότητα παραγωγής. Να εγκαθιδρύσουμε μια δυναμική συνεχούς βελτίωσης της παραγωγής έτσι, ώστε ανταγωνιστές με φθηνά εργατικά χέρια να μην προφταίνουν να μας απειλήσουν. Με αυτό τον τρόπο, η επίτευξη υψηλής προστιθέμενης αξίας και παραγωγικότητας θα οδηγεί σε υψηλές επιδόσεις στον διεθνή ανταγωνισμό με ταυτόχρονη κοινωνική προστασία - θα επιτυγχάνει τη διατήρηση και βελτίωση της κοινωνικής συνοχής. Υψηλή ανταγωνιστικότητα σημαίνει ισχυρή οικονομία, και συνεπώς και ισχυρή φωνή της χώρας διεθνώς.

Η αναπτυξιακή τροχιά, που βασίζεται στο φθηνό κόστος εργασίας, οδηγεί σε ανταγωνισμό με τον σημερινό Τρίτο κόσμο, με τις αναδυόμενες οικονομίες της Ασίας της Λατινικής Αμερικής, της Ανατολικής Ευρώπης. Έναν αδιέξοδο ανταγωνισμό ο άλλος δρόμος του ποιοτικού ανταγωνισμού οδηγεί στην Ευρώπη, προς το Ευρωπαϊκό μοντέλο ανάπτυξης με κοινωνική προστασία.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Πώς επιτυγχάνεται η προσαρμογή στις νέες συνθήκες;

Με αλλαγές παραγωγικών δομών, με αλλαγές σε νοοτροπίες, με αλλαγές σχέσεων εργασίας, με επιλογές και ρυθμίσεις που βελτιώνουν τις συνθήκες απασχόλησης.

Οι αλλαγές αυτές δεν είναι ρητορικό σχήμα. Δεν είναι πρόφαση για να ανατραπούν δικαιώματα, όπως ισχυρίζονται μερικοί. Είναι προσπάθειες να βρεθούν ρυθμίσεις που θα αποτρέψουν την ανατροπή κοινωνικών σχέσεων, την αποδυνάμωση των εργαζόμενων, την εξάπλωση της ανεργίας. Είναι η αναζήτηση μιας πολιτικής απάντησης σε καταστάσεις που ήδη σήμερα τείνουν να ανατρέψουν τις συνθήκες ζωής. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα. Θα αναφέρω ένα:

Πρόσφατα ο διαγωνισμός για την προμήθεια στολών των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων κατακυρώθηκε σε εταιρεία που αγόρασε το ύφασμα από την Ινδία και το έραψε στην Βουλγαρία.

Στην περίπτωση αυτή χαμένοι είναι οι εργαζόμενοι στον τόπο της τελικής προσφοράς της υπηρεσίας ή του προϊόντος. Η διεθνοποίηση των οικονομικών σχέσεων επέτρεψε την εκτέλεση της μη εξειδικευμένης ή ελάχιστα εξειδικευμένης εργασίας αλλού.

Οι παραγωγικές δομές που έχουμε σήμερα διαμορφώθηκαν σε μια εποχή που τέτοια παραδείγματα ήταν αδιανόητα. Γι' αυτό και εργαζόμενοι σε τέτοιου τύπου διεθνοποιημένες πια δραστηριότητες αισθάνονται σήμερα ως ιδιαίτερα ανεπαρκή την προστασία που τους παρέχεται. Από τη μία μέρα στην άλλη μπορούν να αλλάξουν οι συνθήκες απασχόλησής τους και να βρεθούν άνεργοι ή υπό την πίεση να αποδεχτούν μια δραματική χειροτέρευση των σχέσεων εργασίας. Τα δικαιώματα κοινωνικής προστασίας που απορρέουν από τις παλαιές ρυθμίσεις εύκολα πια αλώνονται. Από την άλλη, η δυνατότητα επιχειρήσεων να επιλέξουν τρόπους παραγωγής που

ξεπερνούν υφιστάμενες εργασιακές δομές διευρύνεται διαχρονικά. Η μετεγκατάσταση είναι μια μέθοδος. Παράδειγμα είχαμε εδώ στην Ελλάδα την Goodyear, ενώ σε Ευρωπαϊκό επίπεδο την Ρενώ.

Πρέπει να δημιουργήσουμε νέους όρους επίλυσης των προβλημάτων. Τα νέα προβλήματα χρειάζονται νέα αντιμετώπιση.

Χρειάζεται να προσαρμοστούμε δυναμικά στις νέες συνθήκες παραγωγής και ανταγωνισμού. Χρειάζεται να προσαρμόσουμε το σύστημα κοινωνικής προστασίας για να βοηθά την ανάπτυξη και να διασφαλίζει την κοινωνική συνοχή.

Η εμμονή σε παρωχημένα μοντέλα, η νοσταλγία για συνθήκες παραγωγής που φεύγουν, δεν «διαφυλάσσουν τα κεκτημένα». Οδηγούν στην αργή αρχικά, αλλά σταθερή και σιγά-σιγά γενικευόμενη εξάπλωση νέων παραγωγικών και εργασιακών σχέσεων έξω από κάθε έλεγχο και κάθε ρύθμιση. Οδηγούν στην απορύθμιση, στην πλήρη απελευθέρωση της αγοράς εργασίας όπως την επιδιώκει ο άκρατος φιλελευθερισμός, στην κατάρρευση των επιχειρήσεων, όπως την φοβούνται οι μικρομεσαίοι επιχειρηματίες.

Μια σοσιαλιστική κυβέρνηση δεν μπορεί να επιτρέψει μια τέτοια εξέλιξη. Είναι χρέος μας να ενημερώσουμε, να αναζητήσουμε μία νέα ρύθμιση των παραγωγικών σχέσεων, να αξιοποιήσουμε κάθε περιθώριο ευελιξίας για να επιτύχουμε με συναίνεση παραγωγή με ανταγωνιστικούς όρους, με δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, με κατοχύρωση των βασικών κοινωνικών δικαιωμάτων.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Μερικοί πιθανώς να νομίζουν ότι η κυβέρνηση υπερβάλλει. Ότι όλα αυτά είναι θεωρητικά ή ότι αφορούν πολύ μικρά τμήματα της παραγωγής.

Θα συμφωνούσε και ένας νέος άνεργος; Θα συμφωνούσε κάποιος που κατά την πρώτη του επαφή με τον κόσμο της παραγωγής, με τον κόσμο της εργασίας, αντιμετωπίζει την έλλειψη ενδιαφέροντος για τις γνώσεις και δεξιότητές τους; Όσο η ανεργία υπάρχει και επεκτείνεται τόσο απειλείται η κοινωνική συνοχή. Η μακροχρόνια ανεργία οδηγεί τα άτομα στην περιθωριοποίηση, και την κοινωνία στην διάσπασή της. Οδηγεί στη δημιουργία μιας κοινωνίας όπου τα δύο τρίτα ευημερούν στο βάρος του ενός τρίτου. Η ανεργία αποτελεί τη μεγαλύτερη μορφή κοινωνικής ανισότητας και η καταπολέμησή της αποτελεί πρώτη προτεραιότητα για το ΠΑ.ΣΟ.Κ. και την Κυβέρνησή του.

Τα νέα δεδομένα απαιτούν η κυβέρνηση, αν θέλει να είναι υπεύθυνη, να επισημάνει σε όλους, εργοδότες και εργαζόμενους, επιχειρηματίες και μισθωτούς τις ευθύνες τους. Πρέπει να πούμε τα πράγματα με το όνομά τους και να τα δούμε στην σωστή τους διάσταση. Χρειάζεται αλλαγή στην αντίληψη που εδώ και χρόνια διαμόρφωσαν οι κοινωνικοί εταίροι για την μορφή και το περιεχόμενο του διεκδικητικού τους πλαισίου. Χρειάζεται υπευθυνότητα και ρεαλιστική αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων.

Η απάντηση στην αγωνία των ανέργων και ιδιαίτερα των νέων πρέπει να είναι το κομβικό σημείο στην αναπτυξιακή προσπάθεια. Όπως και η απάντηση στην ανασφάλεια πολλών που εργάζονται σήμερα αλλά μπορεί να βρεθούν χωρίς απασχόληση τα επόμενα χρόνια. Οι εργαζόμενοι δεν πρέπει να αντιμετωπίζουν τον εκβιασμό της απόλυσης ή της μείωσης του εισοδήματός τους και της επιδείνωσης των εργασιακών τους δικαιωμάτων. Αλλά ούτε και να οδηγούν με την εμμονή τους σε στείρες αντιπαραθέσεις, σε κλείσιμο παραγωγικών δραστηριοτήτων, σε άρνηση νέων προσλήψεων, σε προσφυγή σε επενδύσεις έντασης κεφαλαίου.

Το τρίπτυχο Ανάπτυξη-Ανταγωνιστικότητα-Απασχόληση που αποτελεί την πρώτη ενότητα του κοινωνικού διαλόγου οφείλει να δημιουργήσει ένα μέτωπο κατά της ανεργίας. Ένα μέτωπο όλων. Βολεμένοι και αδιάφοροι δεν επιτρέπεται να υπάρχουν.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η ενσωμάτωση της ελληνικής οικονομίας στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά επιβάλλει την εξυγίανση των επιχειρήσεων. Στις κατευθύνσεις αυτές τα βήματα που γίνονται είναι ακόμη μικρά.

Η ελληνική επιχείρηση διστάζει να απαλλαγεί από τις νοοτροπίες του παρελθόντος. Πολλοί επιχειρηματίες δεν φαίνεται να έχουν συνειδητοποιήσει ότι η Ελλάδα είναι ενσωματωμένη στο διεθνές οικονομικό σύστημα και για το λόγο αυτό οι επιχειρήσεις οφείλουν να είναι διεθνώς ανταγωνιστικές, να έχουν στρατηγική σε ευρωπαϊκό επίπεδο, να βασίζονται στην ποιότητα, στο επώνυμο προϊόν, στην νέα τεχνολογία, στην αποτελεσματική οργάνωση. Η

συστηματική διστακτικότητα και αναβλητικότητα, η στρατηγική ελαχιστοποίησης των αβεβαιοτήτων, δεν ταιριάζουν στις σημερινές συνθήκες. Από τον επιχειρηματία περιμένουμε την καινοτομία, την τολμηρή σύλληψη, το νέο προϊόν, τη νέα μέθοδο, τη νέα αγορά, τη σωστή εκτίμηση και ανάληψη του κινδύνου. Αυτή πρέπει να είναι η ειδική προσφορά του στο κοινωνικό σύνολο. Αν δεν μπορέσει να υπερβεί τη νοοτροπία του προστατευτισμού, του βραχυπρόθεσμου σχεδιασμού, του ασφαλούς και σίγουρου κέρδους, το αποτέλεσμα θα είναι να χάνουμε ως χώρα έδαφος.

Συνηθίσαμε για πολλά χρόνια να ακούμε για τη δημιουργία «κλίματος εμπιστοσύνης» στην οικονομία, για την προσφορά «κινήτρων» για «επενδύσεις», για «την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού και τα χαμηλά επιτόκια» και για τη «δημιουργία υποδομών» από την πλευρά του κράτους. Μια ολόκληρη γενιά μεγάλωσε μέσα σε αυτό το κλίμα στην μεταπολιτευτική Ελλάδα.

Οι πρόσφατες εκθέσεις διεθνών οργανισμών μιλούν απο μόνες τους. Μπορεί ακόμη να υπάρχουν προβλήματα σε επι μέρους τομείς, αλλά όλοι συμφωνούν ότι αυτή η Κυβέρνηση έχει καταφέρει να εδραιώσει κλίμα εμπιστοσύνης στην ελληνική οικονομία.

Τώρα οι όροι του παιχνιδιού είναι, όσο ποτέ, γνωστοί και ξεκαθαρισμένοι. Τώρα ήρθε η ώρα που οι επιχειρήσεις, πρέπει να αποδείξουν την επενδυτική τους δύναμη, την πίστη τους στο μέλλον της ελληνικής οικονομίας, την ικανότητα να τα βγάλουν πέρα με τον ανταγωνισμό χωρίς όμως να κλυδωνίσουν την κοινωνική συνοχή της χώρας.

Μέσα από τον κοινωνικό διάλογο θα αναζητήσουμε δράσεις για την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Οι νέες συνθήκες απαιτούν και από το κράτος και τις δημόσιες επιχειρήσεις τη μεγιστοποίηση της συνεισφοράς τους στην αναπτυξιακή προσπάθεια.

Η αναπτυξιακή συμβολή του Κράτους και των δημοσίων επιχειρήσεων ήταν ιστορικά το επιχείρημα που χρησιμοποιήθηκε για την διόγκωση του δημόσιου τομέα. Επικαλούμενο την ανάπτυξη ή την ορθολογικότητα της διαχείρισης, το κράτος ανέλαβε νέες λειτουργίες, δημιούργησε φορείς, κρατικοποίησε τράπεζες και επιχειρήσεις. Η γραφειοκρατική λειτουργία, η απουσία του ελέγχου που παρέχει ο ανταγωνισμός, κατέληξαν, σε πολλές περιπτώσεις στο ακριβώς αντίθετο από το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Ο αναπτυξιακός ρόλος θυσιάστηκε για την εξυπηρέτηση γραφειοκρατικών, συντεχνιακών και πελατειακών συμφερόντων, για την ενίσχυση κομματικών εξουσιών και στην επιδίωξη ενός συνεχώς ευρύτερου ρόλου του Κράτους.

Μέσα από τον κοινωνικό διάλογο θα αναζητήσουμε τομείς όπου η λειτουργία των δημοσίων επιχειρήσεων και του κρατικού τομέα μπορεί να βελτιωθεί, να ελαχιστοποιήσει το κόστος που δημιουργεί για αυτούς που συναλλάσσονται μαζί τους, είτε αυτοί είναι πολίτες, πελάτες ή επιχειρήσεις.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η αγορά εργασίας είναι το σημείο στο οποίο οι εξελίξεις ενέχουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο μετατροπής του υφισταμένου συστήματος με αρνητικές επιπτώσεις στις παραγωγικές σχέσεις και στο σύνολο της οικονομίας. Είναι συνεπώς και το σημείο όπου ο Κοινωνικός Διάλογος έχει περισσότερα να προσφέρει. Φτάνει να υπάρχει το θάρρος να αντιμετωπισθεί η πραγματικότητα, χωρίς στρουθοκαμηλισμούς.

Για την αγορά εργασίας ιδιαίτερη σημασία έχουν τα ακόλουθα ζητήματα:

- Η επιβεβαίωση του κομβικού ρόλου της Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας. Σημαντικός παράγοντας στη δημιουργία ενός κλίματος σταθερότητας με θετική επίδραση στο ύψος των επενδύσεων θα αποτελέσει η σύναψη της ΕΓΣΣΕ για διάστημα που υπερβαίνει το έτος. Η αύξηση των πραγματικών αμοιβών πρέπει να εξασφαλίζει την επίτευξη του στόχου της καταπολέμησης του πληθωρισμού.
- Η κατοχύρωση της δυνατότητας ρύθμισης του χρόνου εργασίας στην επιχείρηση σε μεγαλύτερο χρονικό ορίζοντα, η κατάργηση της υπερεργασίας και ο περιορισμός των υπερωριών μπορεί να επιτρέψουν την ορθολογικότερη αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκαλούν οι συνηθισμένες οικονομικές διακυμάνσεις στις επιχειρήσεις.

- Η ρύθμιση των άτυπων μορφών απασχόλησης μπορεί να διευκολύνει τη διατύπωση κανόνων που δεν στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό και διαρθρώνουν μια ισορροπημένη σχέση μεταξύ άτυπων και συμβατικών μορφών απασχόλησης.
- Η επέκταση της μερικής απασχόλησης στους οργανισμούς και τις επιχειρήσεις του δημοσίου τομέα, ιδίως στην τοπική αυτοδιοίκηση και τα νοσοκομεία, μπορεί να δώσει δυνατότητα εργασίας σε κοινωνικές ομάδες που δεν επιθυμούν ή αδυνατούν να απασχοληθούν με πλήρες ωράριο.
- Η μείωση για μια ορισμένη χρονική περίοδο του μη μισθολογικού κόστους εργασίας των νεοπροσληφθέντων από ευπαθείς ομάδες ανέργων μπορεί να επιτρέψει στις επιχειρήσεις να επωφεληθούν από ένα ουσιαστικό κίνητρο, ώστε να αυξήσουν τις θέσεις εργασίας.

Όλα αυτά τα θέματα πρέπει να συζητηθούν.

Η συζήτηση για τις εργασιακές σχέσεις πρέπει να γίνει με τους εργαζόμενους στο τραπέζι του διαλόγου, ως ισότιμους και συνυπεύθυνους εταίρους. Αυτό, ο κοινωνικός διάλογος, ήταν και πάγιο αίτημα, εδώ και χρόνια, των συνδικάτων. Ο προστατευτισμός, η περιορισμένη διαπλοκή της οικονομίας με την παγκόσμια οικονομία, η συνεχής οικονομική μεγέθυνση εξασφάλιζαν την βελτίωση των σχέσεων εργασίας στο πλαίσιο μιας ετήσιας διαπραγμάτευσης για τους μισθούς. Όμως σήμερα, χρειαζόμαστε μια ευρύτερη συνεννόηση, χρειαζόμαστε γνώση,

υπεύθυνη καταγραφή όλων των παραμέτρων του προβλήματος, και κοινή αναζήτηση κατάλληλων λύσεων. Η σταθερότητα των τιμών προστατεύει το εργατικό εισόδημα και έτσι απελευθερώνει τα συνδικάτα για την άσκηση ενός πλέον δημιουργικού ρόλου.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Οι αλλαγές στο σύστημα παραγωγής αναδεικνύουν την σημασία της κοινωνικής συνοχής και της κοινωνικής προστασίας. Ταυτόχρονα όμως θέτουν προβλήματα στο πώς η ραχοκοκαλιά του συστήματος κοινωνικής προστασίας, η κοινωνική ασφάλιση, μπορεί να ανταπεξέλθει στις νέες συνθήκες παραγωγής. Η παγκοσμιοποίηση της παραγωγής, και η πίεση για τον περιορισμό του κόστους παραγωγής δημιουργούν τον κίνδυνο του «κοινωνικού ντάμπινγκ», της ανταγωνιστικής περικοπής κοινωνικών δικαιωμάτων στην προσπάθεια περιορισμού του μη μισθολογικού κόστους εργασίας.

Οι φόβοι αυτοί εντείνουν την ανασφάλεια που δημιουργούν τα δημογραφικά δεδομένα. Η ευλογία της επιμήκυνσης της ζωής μεταφράζεται από το σύστημα ως οικονομική απειλή. Η καταβολή των συντάξεων απαιτεί όλο και περισσότερους πόρους.

Τα Πλαίσια του κοινωνικού διαλόγου παρουσιάζονται στο Πρόγραμμα του ΠΑ.ΣΟ.Κ. Σας θυμίζω τα 5 κριτήρια:

1. Βιωσιμότητα των Ταμείων
2. Αντιμετώπιση των ανισοτήτων στη βάση της ανταποδοτικότητας, του χρόνου ασφάλισης και της κοινωνικής αλληλεγγύης.
3. Προστασία των συντάξεων απο τον πληθωρισμό.
4. Εξασφάλιση ενός ελάχιστου επίπεδου διαβίωσης.
5. Σεβασμός ωρίμων ασφαλιστικών δικαιωμάτων.

Στις προγραμματικές δηλώσεις δήλωσα ότι η ασφάλιση πρέπει να είναι υποχρεωτική, να εξασφαλίζεται σε επαρκή βαθμό απο το Κράτος, να στηρίζεται στην ανταποδοτικότητα και την κοινωνική αλληλεγγύη.

Κάθε διάλογος για το ασφαλιστικό πρέπει να αρχίσει με δεδομένο ότι απότομες αλλαγές σε ασφαλιστικά δικαιώματα επηρεάζουν τον προγραμματισμό ζωής των πολιτών. Για τον λόγο αυτό πρέπει να αντιμετωπίζονται ως το έσχατο μέτρο. Και αν ακόμη προταθούν, πρέπει να δίδεται επαρκής χρόνος προσαρμογής.

Για τον λόγο αυτό, ο διάλογος για το ασφαλιστικό θα προταθεί στους εταίρους να προχωρήσει σε **δύο** φάσεις, εκ παραλλήλου, αλλά ανεξάρτητα απο τον διάλογο για την Ανάπτυξη:

Μια πρώτη δέσμη μέτρων αφορά την άμεση στήριξη του συστήματος: εισφοροδιαφυγή, αξιοποίηση περιουσίας, λειτουργική αναβάθμιση και πάταξη της γραφειοκρατίας. Πρέπει να

μεγιστοποιήσουμε την απόδοση του ασφαλιστικού συστήματος με την σημερινή του δομή. Μόνο έτσι μπορεί να είμαστε σίγουροι ότι βάζουμε τους ασφαλισμένους στην ελάχιστη δυνατή δοκιμασία. Πρέπει να εξαντλήσουμε κάθε δυνατότητα στήριξης του συστήματος.

Η δεύτερη φάση θα ασχοληθεί με την ανάλυση του μακροχρόνιου προβλήματος επάρκειας συνταξιοδοτικής προστασίας και επάρκειας χρηματοδότησης των ταμείων. Με την “καρδιά” του ασφαλιστικού, την απάντηση στο πρόβλημα της συνταξιοδοτικής ανασφάλειας των ασφαλισμένων.

Πιστεύουμε ότι η οικοδόμηση ενός νέου κοινωνικού κράτους είναι ιστορική ανάγκη για την Ελληνική κοινωνία. Ένα ισχυρό σύστημα κοινωνικής προστασίας των οικονομικά ασθενέστερων, των ηλικιωμένων, των ανέργων, των κοινωνικά αποκλεισμένων είναι απαραίτητο για την Ελλάδα όπως εμείς την θέλουμε. Μια κοινωνία όπου κάποιοι είναι εκ προοιμίου αποκλεισμένοι δεν είναι η κοινωνία που θέλουμε.

Κυρίες και Κύριοι συνάδελφοι,

Οι κοσμογονικές αλλαγές στην παραγωγή επηρεάζουν και τον αγροτικό τομέα. Οι περισσότεροι τις βλέπουν ως απειλή. Έτσι παραβλέπουν ότι η διάνοιξη νέων αγορών και η εξάπλωση νέων καταναλωτικών προτύπων αποτελούν ευκαιρίες για την ενίσχυση της οικονομίας του αγροτικού τομέα και της υπαίθρου. Αυτό ισχύει

ιδιαίτερα για την Ελλάδα, όπου οι κλιματικές και εδαφικές ιδιότητες, είναι ικανές, εάν αναδειχθούν με κατάλληλα συστήματα παραγωγής και εμπορίας, να διαφοροποιήσουν ποιοτικά τα αγροτικά μας προϊόντα.

Πρέπει να αναλάβουμε ευθύνες:

- Οι αγρότες και οι συνεταιρισμοί για τη λειτουργία με επιχειρηματικά κριτήρια της αγροτικής εκμετάλλευσης και της συνεταιριστικής οργάνωσης,
- Το κράτος για ολοκληρωμένη κοινωνική προστασία που θα καλύπτει σύνταξη, πρόνοια, υγεία και ασφάλιση της αγροτικής παραγωγής, για ισόρροπη ανάπτυξη και ίσες ευκαιρίες.

Κυρίες και Κύριοι συνάδελφοι,

Ο κοινωνικός διάλογος έχει ήδη αρχίσει. Όλοι οι φορείς που προσκλήθηκαν έλαβαν μέρος στην επίσημη έναρξη του κοινωνικού διαλόγου στις 14 Μαΐου 1997. Είναι ιδιαίτερα ελπιδοφόρο ότι υπήρχε σύμπτωση απόψεων για τη διαδικασία από την έναρξη κιόλας του διαλόγου.

Στο πλαίσιο αυτό, η κυβέρνηση δεσμεύτηκε σε δύο θέματα:

Πρώτον, οι απόψεις της για τα σημαντικά ζητήματα θα συζητηθούν υπό το πρίσμα της εμπειρίας των εταίρων, θα εμπλουτισθούν, ή θα αναθεωρηθούν με βάση τις προτάσεις των συμμετεχόντων. Αυτό

είναι ο διάλογος: συνάντηση, ανταλλαγή εμπειριών, συναντίληψη, τελικά συναίνεση.

Δεύτερον, ο διάλογος να έχει αποτέλεσμα σε ορατό χρονικό ορίζοντα. Στο πλαίσιο των συμπερασμάτων και αποφάσεων του κοινωνικού διαλόγου η Κυβέρνηση θα προχωρήσει στην θέσπιση μέτρων. Ο ελληνικός λαός έχει δώσει στην Κυβέρνηση την εντολή να κυβερνήσει. Αυτήν την ευθύνη απέναντι στον εντολέα της και στο μέλλον του τόπου δεν μπορεί και δεν πρέπει να αθετήσει. Αξιοποιώντας κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις προτάσεις των φορέων και τις όποιες συγκλίσεις επιτευχθούν, θα προχωρήσει στις αναγκαίες ενέργειες.

Η κυβέρνηση όσον αφορά το τρίπτυχο Ανάπτυξη-Ανταγωνιστικότητα-Απασχόληση έθεσε στους κοινωνικούς εταίρους απώτατο χρονικό ορίζοντα κατάληξης του διαλόγου τις αρχές του 1998. Αυτό δεν σημαίνει ότι αν κάποιο θέμα δεν είναι έτοιμο, δεν μπορεί να προωθηθεί ενωρίτερα. Το χρονοδιάγραμμα αυτό έγινε δεκτό ομόφωνα. Στην λήξη της διαδικασίας το πόρισμα της διαδικασίας, που θα περιλαμβάνει τις συγκλίσεις και θα καταγράφει τις τυχόν διαφωνίες, θα υποβληθεί για γνωμοδότηση στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Παρόμοια διαδικασία θα προτείνει η Κυβέρνηση και για το θέμα της κοινωνικής ασφάλισης. Η συζήτηση για την δέσμη μέτρων άμεσης στήριξης θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί ως τα τέλη του 1997. Η δέσμη μέτρων για την αντιμετώπιση του μακροχρόνιου θέματος

συνταξιοδοτικής προστασίας και βιωσιμότητας των ταμείων πρέπει να είναι έτοιμη μέσα στο 1998.

Ο διάλογος για τα αγροτικά θέματα ξεκίνησε ήδη. Το Συμβούλιο Αγροτικής Πολιτικής (Σ.Α.Π.) έχει ήδη συγκαλέσει δύο (2) συνόδους.

Κυρίες και Κύριοι συνάδελφοι,

Πολλοί δεν κατανοούν την αναγκαιότητα του διαλόγου. Μερικοί, καθοδηγούμενοι από νεοφιλελεύθερες απόψεις δεν βρίσκουν κανένα λόγο επέμβασης στη φυσική εξέλιξη των πραγμάτων, όπως τυφλά επιβάλλεται από τις δυνάμεις του ανταγωνισμού. Άλλοι, φοβούνται και αρνούνται τον διάλογο, καθώς σε αυτόν βλέπουν την αμφισβήτηση της «αποκλειστικής ορθοδοξίας» των θέσεών τους, ενώ αντιλαμβάνονται την κοινωνία ως πεδίο μάχης στο οποίο κυριαρχούν νικητές και ηττημένοι.

Η ανάγκη διατήρησης υφισταμένων στο πείσμα της πραγματικότητας πηγάζει από τον φόβο του μέλλοντος. Πηγάζει από ηττοπάθεια, από την έλλειψη πίστης στις δυνατότητες να αντεπεξέλθουμε. Βασίζεται στην έλλειψη διορατικότητας για το τι μπορούμε να κερδίσουμε. Αλλά και στην αδυναμία κατανόησης, ότι η απραξία διακυβεύει ακόμη και αυτό που έχουμε σήμερα.

Χαρακτηριστικό των προοδευτικών δυνάμεων, ήταν πάντα η πίστη στο μέλλον, η αυτοπεποίθηση στις δυνατότητές τους. Η πίστη

αυτή δεν πήγαζε απο αισιοδοξία, αλλά απο την διορατικότητα που έδιδε η κατανόηση και ανάλυση των εξελίξεων. Μόνο όταν η ανάλυση και η κριτική σκέψη αντικαταστάθηκε απο στείρα ορθοδοξία, τότε η προσαρμογή στο μέλλον αντικαταστάθηκε απο την συγκάλυψη. Αποτέλεσμα το αργό σαράκι στα συστήματα του υπαρκτού σοσιαλισμού που οδήγησε στη δραματική κατάρρευση του 1989.

Η Αριστερά είναι η πολιτική δύναμη που κατανοεί πως η διαδικασία εκσυγχρονισμού της χώρας δεν είναι μια υπόθεση υλικής υποδομής ή οικονομικών δεικτών, αλλά πρέπει να συμβαδίζει με την κοινωνική συνοχή. Απαιτεί και προϋποθέτει την διεύρυνση της Πολιτικής δημοκρατίας και των συμμετοχικών θεσμών. Η επιλογή της αναπτυξιακής τροχιάς δεν είναι μια τεχνική υπόθεση αριθμών, ούτε θέμα διαχείρισης. Βασίζεται και πηγάζει από βαθύτατα πολιτικές και κοινωνικές επιδιώξεις.

Εδραιώνεται στη συνεννόηση, στη συναίνεση, για τους τρόπους επίτευξης των στόχων. Στην τόλμη να αναμετρούμαστε με τις προκλήσεις, να παίρνουμε στρατηγικές αποφάσεις. Στην πεποίθηση ότι επιβάλλεται η ειλικρίνεια για να αναμετρηθούμε με τα προβλήματα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Στην Ευρώπη σήμερα παρουσιάζονται ουσιώδεις μεταβολές και ανακατατάξεις. Η επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης συνδέεται όλο και πιο αποφασιστικά με την εδραίωση και διαφύλαξη της κοινωνικής συνοχής. Η νίκη των Εργατικών στην Αγγλία και των Σοσιαλιστών και της Αριστεράς στην Γαλλία, έδειξαν, ότι η Ευρωπαϊκή Ενοποίηση είναι μια υπόθεση των λαών και όχι μιας κάστας τεχνοκρατών. Για μας, για το ΠΑ.ΣΟ.Κ., η αλλαγή του τοπίου στην Ευρώπη είναι μια δικαίωση της πολιτικής μας. Θα έλεγα και ότι προσωπικά, είχα μιλήσει, πολύ νωρίς, για μια Ενωμένη Ευρώπη των λαών και όχι των μονοπωλίων.

Για την Ελλάδα, οι αλλαγές στην Ευρώπη είναι καλοδεχούμενες. Γιατί σημαίνει αυτό, ότι μπορεί να έχουμε καλύτερους όρους διαπραγμάτευσης, στην γενικότερη συζήτηση για το είδος της Ενωμένης Ευρώπης που αποσκοπούμε να διαμορφώσουμε.

Πρέπει όμως, να γίνει απόλυτα καθαρό, ότι οι μεταβολές στην Ευρώπη, δεν πρόκειται -και δεν επιτρέπεται- να επηρεάσουν τις δικές μας πολιτικές επιλογές. Διότι οι επιλογές μας, δεν συνδέονται με το Μάαστριχτ και τις προθεσμίες του. Οι επιλογές μας συνδέονται με την ισχυρή και ευημερούσα Ελλάδα. Την Ελλάδα που θέλει να ενταχθεί με επιτυχία στον νέο διεθνή καταμερισμό εργασίας και να επωφεληθεί -και όχι να συντριβεί- από τον παγκόσμιο ανταγωνισμό.

Είναι σημαντικό -και πιθανόν να αποδειχθεί ιδιαίτερα ωφέλιμο- ότι οι σοσιαλιστικές δυνάμεις έχουν την ευθύνη της διακυβέρνησης στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες. Αλλά, δεν χρειάζεται να

θυμίσω, ότι οι στόχοι του Μάαστριχτ έχουν την σφραγίδα του Μιτεράν και του Ντελόρ, και ότι οι σοσιαλιστές, παντού στην Ευρώπη, δεν αμφισβητούν την σύγκλιση, αλλά αποσκοπούν στην πληρέστερη και πιο ολοκληρωμένη επίτευξη των στόχων της.

Είναι πρόωρο να εκτιμήσουμε, αν, ως αποτέλεσμα των ανακατατάξεων στο πολιτικό σκηνικό της Ευρώπης, θα υπάρξει, είτε μια μικρή αναβολή στην καθιέρωση του ενιαίου νομίσματος, ή κάποια μορφή αναθεώρησης, με κάποιες προσαρμογές, των κριτηρίων της σύγκλισης.

Και στην μια και στην άλλη περίπτωση, θα ήταν μοιραίο λάθος, αν νομίζαμε, ότι η αλλαγή του ευρωπαϊκού τοπίου μπορεί να σημαίνει μια περίοδο επανάπαυσης στην Ελλάδα. Θα ήταν βαρύ λάθος, αν πιστεύαμε, ότι πρέπει να αναστείλουμε ή να επιβραδύνουμε την προσπάθειά μας για ριζικό εκσυγχρονισμό της κοινωνίας, της οικονομίας και της διοίκησης. Μας χωρίζει πολύ μεγάλη απόσταση από τους δικούς μας στόχους ευημερίας και ανάπτυξης, ώστε να νομίσουμε ότι κάποιοι άλλοι θα λύσουν τα δικά μας προβλήματα.

Οι αλλαγές στην Ευρώπη είναι μια ενθάρρυνση, ότι, όταν πετύχουμε τους δικούς μας στόχους, στην χώρα μας, θα μπορούμε να μπούμε με καλύτερους όρους στην συζήτηση στην Ευρώπη για το πως θα διαμορφώσουμε, όλοι μαζί, την Ενωμένη Ευρώπη. Αλλά, αν μείνουμε έξω από την Ενοποίηση, τούτο θα σημαίνει ότι στερήσαμε από την χώρα άλλη μια ευκαιρία. Σ' αυτό τον αιώνα και στις αρχές του επόμενου, η ισότιμη συμμετοχή μας στην

Ευρωπαϊκή Ενοποίηση, είναι η μόνη μεγάλη ευκαιρία, που δημιουργεί για την Ελλάδα η διεθνής συγκυρία.

Για μας λοιπόν, όχι μόνο δεν πρέπει να υπάρξει η ψευδαίσθηση μιας χαλάρωσης, αλλά αντίθετα, πρέπει να υπάρξει μια νέα ορμή επιτυχίας των σταθερών εθνικών μας στόχων. Γιατί εκεί κρινόμαστε. Και ή θα επιτύχουμε εμείς του στόχους για λογαριασμό μας, ή κανείς άλλος δεν θα το κάνει για χάρη μας.

Γι' αυτό και ο κοινωνικός διάλογος είναι μία από τις κρίσιμες αιχμές του ριζικού εκσυγχρονισμού της χώρας, που θα φέρει την Ελλάδα ακόμα πιο αποφασιστικά, στην επιτυχία των εθνικών μας στόχων.

26/5

Ομιλία σε επιθεώρηση

~~ΣΧΕΔΙΟ~~

Να το έχω
μαζί μου στο
αεροπλάνο

ΟΜΙΛΙΑ
ΤΟΥ
ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ

ΣΤΗΝ
ΠΡΟ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ
ΣΥΖΗΤΗΣΗ

ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ
ΓΙΑ
ΤΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΔΙΑΛΟΓΟ

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Υπάρχουν εποχές στην ιστορία μιας κοινωνίας όταν ο χρόνος επιταχύνεται. Είναι οι εποχές οι οποίες διαμορφώνουν το σκηνικό για τις επόμενες δεκαετίες. Εποχές όπου ^{παίρνονται} ~~τίθενται~~ οι επιλογές που καθορίζουν την πορεία σε βάθος χρόνου.

Μερικές φορές οι εξελίξεις αυτές είναι άμεσες και δραματικές: Η κατάρρευση των συστημάτων του υπαρκτού σοσιαλισμού είναι ένα παράδειγμα. Τις περισσότερες φορές τα διλήμματα όμως τίθενται πιο έμμεσα ^{ωραιοποιού} από τις εξελίξεις

στην τεχνολογία, στην κοινωνία, στην οικονομία. Είναι αυτά τα χρονικά σημεία, ^{υπόλοιπων χρονικών σημείων} ~~η ύπαρξη των οποίων~~ είναι εμφανέστατη εκ των υστέρων - ^{είναι εμφάνιση} ~~όταν πια η~~ δυνατότητα επιλογής έχει παρέλθει. Είναι αυτά που, χρόνια μετά, ^{Τότε} ~~διαπιστώνεται ότι υπήρξε~~ ^{μαί} χαρακτηρίζονται ιστορικές καμπές, χαμένες ευκαιρίες.

Στις ιστορικές στιγμές αυτές, υπάρχουν ^{εμείς} ~~αυτοί~~ που κατανοούν την ^{ανάγκη} ~~ύπαρξη~~ ^{των υποσυναισθημάτων} ~~επιλογών~~, διαβλέπουν τις εξελίξεις, προετοιμάζονται ^{μιας} και τελικά ^{τις αντιμέτωποι του με εωιτοχία} ~~κερδίζουν~~.

Υπάρχουν και άλλοι όμως: Οι στρατηγοί της Γαλλίας το 1940 ήταν πανέτοιμοι μεν, αλλά για τις μάχες του ^{οδηγού σε οδυνηρή ήττα} ~~προηγούμενου πολέμου~~. Η άρνηση της πραγματικότητας και η έλλειψη διορατικότητας ^{τους κόστισε την οδυνηρή ήττα} ~~τους κόστισε την οδυνηρή ήττα~~.

^{Ζούμε} ~~Είμαστε~~ σε μια τέτοια στιγμή. Την δεκαετία που διανύουμε προσδιορίζουμε ^{πρέπει σε} ~~βασικά~~ ζητήματα της εξέλιξης της ελληνικής ~~οικονομίας~~ και κοινωνίας. Μπορούμε, ^{αν θέλουμε} ~~αν θέλουμε~~, να επηρεάσουμε το είδος της ανάπτυξης, το είδος της κοινωνίας στην οποία προσβλέπουμε.

Η συζήτηση σήμερα στη Βουλή αφορά ένα βασικό πεδίο πολιτικής. ^{τις} ~~Πρέπει να~~ ~~δώσουμε~~ απαντήσεις σε τρία ερωτήματα:

1. Ποιά είναι η επιλογή που θέλουμε να ακολουθήσουμε; Ποιά τα χαρακτηριστικά της εναλλακτικής πορείας;
2. Πως γίνεται αυτή η επιλογή; Ποιός ο ρόλος της συναίνεσης; Γιατί ο κοινωνικός διάλογος;
3. Τι προτείνουν όσοι αρνούνται τον διάλογο;

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

2

Το ζητούμενο είναι η θέση της Ελλάδας στον διεθνή καταμερισμό εργασίας.
~~Η θέση που θα προδιαγράψει το είδος της ανάπτυξης στο οποίο μπορούμε να ελπίζουμε. Αυτό που τεχνικά αποκαλούν την "αναπτυξιακή τροχιά".~~
Η θέση που θα προδιαγράψει το είδος της ανάπτυξης στο οποίο μπορούμε να ελπίζουμε. Αυτό που τεχνικά αποκαλούν την "αναπτυξιακή τροχιά".

Η θέση που κάθε χώρα κερδίζει στον διεθνή καταμερισμό καθορίζεται από το πώς προσαρμόζεται στο ανταγωνιστικό περιβάλλον, στο πώς ~~συγκρίνεται με~~ *αυτιμετρώσει* τους άλλους "παίκτες".

Η "εύκολη λύση", η λύση της ήσσονος προσπάθειας είναι ο ανταγωνισμός με βάση το χαμηλό εργατικό κόστος. Είναι η λύση στην οποία ~~κατα πάσαν πιθανότητα μας~~ *Είναι η λύση που* οδηγούν οι αυτοματισμοί της αγοράς. ~~αν αφιεθούν μόνοι τους.~~
~~Βασίζεται στην μαζική παραγωγή σε μεγάλες μονάδες προϊόντων.~~
Βασίζεται στην μαζική παραγωγή σε μεγάλες μονάδες προϊόντων. Αφού πολλοί άλλοι μπορούν να παράγουν το ίδιο ή περίπου το ίδιο προϊόν, η ~~προτίμησή~~ *οικονομία* του ενός ή του άλλου παραγωγού βασίζεται, τελικά, στο χαμηλό κόστος εργασίας. Η λύση αυτή μπορεί ~~και~~ *εξασφαλίζει* να οδηγήσει για αρκετά μεγάλα διαστήματα ~~σε~~ *σε* υψηλούς ρυθμούς μεγέθυνσης, ακόμη και ευημερίας, αν η συγκυρία βοηθά.

Είναι όμως αυτή η ευημερία διατηρήσιμη; Αργά ή γρήγορα θα εμφανιστούν ανταγωνιστές που παράγουν το ίδιο προϊόν φθηνότερα. ~~Η φύση της τροχιάς αυτής, ο ανταγωνισμός με βάση το χαμηλό εργατικό κόστος, σημαίνει ότι θα δημιουργηθεί πίεση να συγκρατηθούν οι μισθοί. Θα κριθεί ότι ένα υψηλό κοινωνικής προστασίας είναι ασυμβίβαστο με την οικονομική πραγματικότητα.~~
αργά ή γρήγορα θα αυξήσει
αργά ή γρήγορα θα διαωσιωθεί
επιβληθεί
Η τελική φάση θα επιβληθούν οι οικονομικές νομοτέλειες στην οποία κοινωνική προτίμηση.
θα κριθεί ότι ένα υψηλό κοινωνικής προστασίας είναι ασυμβίβαστο με την οικονομική πραγματικότητα.
Σε τελική φάση θα επιβληθούν οι οικονομικές νομοτέλειες στην οποία κοινωνική προτίμηση.

Η άλλη λύση είναι να ανταγωνιστούμε με βάση την υψηλή εξειδίκευση και την ποιότητα παραγωγής. Να εγκαθιδρύσουμε μια δυναμική συνεχούς βελτίωσης της παραγωγής έτσι ώστε ανταγωνιστές με φθηνά εργατικά χέρια να μην προφθαίνουν να μας απειλήσουν. Με αυτό τον τρόπο, η επίτευξη υψηλής προστιθέμενης αξίας και παραγωγικότητας ~~θα μπορεί να συμβιβάζει~~ *οδηγεί σε* υψηλές επιδόσεις στον διεθνή ανταγωνισμό με ~~κοινωνική προστασία - να επιτυγχάνει~~ *εξασφαλίζει*

3
τη διατήρηση και βελτίωση της κοινωνικής συνοχής
τον στόχο της κοινωνικής ενσωμάτωσης. Υψηλή θέση στην κλίμακα του ανταγωνισμού σημαίνει ισχυρή οικονομία, και συνεπώς και ισχυρή φωνή της χώρας διεθνώς.

Η ~~με~~ αναπτυξιακή τροχιά, ^{που βασίζεται στο γδαυρό υφιστάμενο εργατικό} οδηγεί σε ανταγωνισμό με τον σημερινό Τρίτο κόσμο, με τις αναδυόμενες οικονομίες της Ασίας της Λατινικής Αμερικής, της Ανατολικής Ευρώπης. ^{όραμα της ~~επτα~~ σου σοσιαλισμού ανταγωνισμού} Η ~~άλλα~~ οδηγεί στην Ευρώπη, προς το Ευρωπαϊκό μοντέλο ανάπτυξης με κοινωνική προστασία.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Όσο και αν είναι δύσκολη η αρχή, έχουν γίνει ^{νύη} βήματα ^{ωρίς} που μας οδηγούν στην σωστή κατεύθυνση:

- Υπάρχει ευρύτατη συναίνεση ^{για} στον τελικό στόχο - την σύγκλιση με την Ευρώπη, την επιλογή του Ευρωπαϊκού μοντέλου. Υπάρχει ~~παράλληλα~~ και το πρόγραμμα σύγκλισης που μας δίδει ~~άμεσα~~ και ^{μακροοικονομική} ποσοτικοποιημένους τους στόχους των αμέσως επόμενων ετών.
- Όπως απέδειξε ~~και~~ η πρόσφατη συζήτηση στην Βουλή για την οικονομία, η μάχη για την σταθεροποίηση έχει κερδηθεί. ~~Μετά από μια ολόκληρη γενιά πρέπει να μάθουμε να λειτουργούμε σε περιβάλλον σταθερότητας τιμών.~~ Το βάρος της στρατηγικής μας μετατοπίζεται στην προσπάθεια για την ανάπτυξη.
- Η αναβάθμιση της υποδομής που ^{πραγματοποιείται} εκτελείται σε όλη την χώρα αίρει σταδιακά ένα σοβαρότατο παράγοντα ανταγωνιστικής υστέρησης της Ελλάδας σχετικά με άλλες χώρες.

- Η βαλκανική πολιτική αρχίζει να αποδίδει μέσω της αναβάθμισης του

οικονομικού και πολιτικού ρόλου της Ελλάδας σε γειτονικές χώρες. ^{είναι στο και ως σημαντικό.}

Όμως οι δυνατότητες επιλογής, τα "παράθυρα ευκαιρίας", κάποτε ^{παύουν να υπάρχουν} κλείνουν. ^{μέτα ~~αίω~~} Το διεθνές περιβάλλον σε μερικά μόνο χρόνια θα είναι πολύ πιο δεσμευτικό:

- Η διεθνοποίηση της παραγωγής θα έχει προχωρήσει.
- Η οικονομική και νομισματική ένωση θα έχει εμπεδώσει ένα νέο πλαίσιο μακροοικονομικής πολιτικής.
- Η διαδικασία προσαρμογής των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης και η σταδιακή τους ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα έχει προσθέσει νέους οικονομικούς εταίρους ή ανταγωνιστές.
- Η πρόοδος της τεχνολογίας θα αλλάζει σταθερά τον διεθνή καταμερισμό της εργασίας. *σε βάρος οσων δεν εχουν εωχέρει του ωοιοτισμό ανταγωνισμό*

το ~~ο~~ πρόσημο είναι η πλήρης συμμετοχή της Ελλάδας στην τρίτη φάση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Καθυστέρηση ένταξής μας στην ONE πέραν του ~~2000~~ ή του 2001 δημιουργεί κίνδυνο ουσιαστικής περιθωριοποίησης, συναλλαγματικής αστάθειας και γι' αυτό είναι απαράδεκτη. Η καθυστέρηση θα δημιουργήσει τον ~~υπαρκτό~~ κίνδυνο να συνδεθεί η Ελλάδα με τις λεγόμενες "χώρες της διεύρυνσης" δηλαδή τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Θα οδηγήσει στην ακύρωση στην πράξη της προοπτικής ισότιμης συμμετοχής της Ελλάδας στην διαδικασία της Ευρωπαϊκής ενοποίησης.

Όμως είναι απαραίτητο η προσαρμογή στην ONE να γίνει *με διατήρηση* ~~διατηρώντας~~ της κοινωνικής συνοχής. Η ευρωπαϊκή προοπτική και η πορεία της χώρας δεν *επιτρέπει την περιθωριοποίηση* ~~πρέπει να αφήνουν κανένα πίσω~~. *έχει αυξήσει ως* ~~Πρέπει να έχουν ως σημαντικό τους~~ γνώρισμα την κοινωνική ενσωμάτωση. *ορων οσων ζούυ στη χώρα* ~~τους~~

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Πώς επιτυγχάνεται η προσαρμογή στις νέες συνθήκες;

Οι επιτυχίες της οικονομικής ~~οις~~ ανοίγουν το δρόμο να *προχωρή* ~~προχωρή~~σουμε πιο αποτελεσματικά. Το έργο που μας αναμένει είναι δύσκολο: Η προετοιμασία για τα ~~προβλήματα~~ που θέτει, ήδη απο σήμερα, το μέλλον:

Με
Αλλαγές παραγωγικών δομών, ^{με} αλλαγές σε νοοτροπίες, ^{με} αλλαγές σχέσεων εργασίας, όπου η εξασφάλιση της απασχόλησης επιβάλλει νέες πιο κατάλληλες ^{με} επιλογές και ρυθμίσεις. *ου βεβαιώνουν τη συνδυαστική αλληλεπίδραση.*

Οι αλλαγές αυτές δεν είναι ρητορικό σχήμα. Δεν είναι πρόφαση για να ανατραπούν ~~κατακτήσεις δικαιωμάτων~~, όπως ισχυρίζονται μερικοί. Είναι προσπάθειες να βρεθούν ρυθμίσεις που θα αποτρέψουν την ανατροπή ~~βασικών~~ κοινωνικών σχέσεων, την αποδυνάμωση των εργαζόμενων, την εξάπλωση της ανεργίας. Είναι η αναζήτηση μιας πολιτικής απάντησης ~~απέναντι~~ σε καταστάσεις που ~~στην πράξη~~ ήδη σήμερα τείνουν να ανατρέψουν ~~τις συνδυαστικές~~ ^{κεκτημένα των εργαζόμενων}. Θα αναφέρω τρία παραδείγματα:

1. Αμερικανική εταιρεία πρακτικογράφων με έδρα στην Ανατολική ακτή των ΗΠΑ μαγνητοφωνεί πρακτικά συνεδρίων στην Ουάσιγκτον αλλά τα δακτυλογραφεί στην Ινδονησία, λόγω χαμηλού κόστους.
2. Πρόσφατα ~~σε~~ ^{για την} προμήθεια ~~αποστολών~~ ^{κατασκευάσθηκε} των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων ~~ο~~ ^{και} διαγωνισμός ^{κατασκευάσθηκε} κατοχυρώθηκε σε εταιρεία που αγόρασε το ύφασμα από την Ινδία, ~~το έραψε στην Βουλγαρία, και το πούλησε στο Ελληνικό Δημόσιο.~~
3. Γαλλική εταιρεία απαντήσεων σε τηλεφωνικές κλήσεις μεταβιβάζει τις κλήσεις στην Ιρλανδία για να απαντηθούν. Τα τηλεφωνήματα είναι συνήθως μεταξύ αστικών περιοχών της Γαλλίας.

Δε μιάθε για αωο' τις ωερτωπώσεις αυτές χαμ'ενοι ειυαι οι εργαζόμενοι σ'αυ' τ'ω' της τεχνητής ωερτοφωρ' της ωηρεσίας η του ωροϊότου. Η διεδυο-ωοίηση των σιμουομι-κ'ων οχέουω εω'ρεφε της εωτε-ρεση της μη' ωερτοφωρ' εφειδι-αυμ'εση η εω'ρεση εφειδι-αυμ'εση της εργασίας αμ'ου.

Το θεσμικό πλαίσιο που έχουμε σήμερα διαμορφώθηκε σε μια εποχή που τέτοια παραδείγματα ήταν αδιανόητα. Σήμερα όμως εργαζόμενοι σε τέτοιου τύπου δραστηριότητες αισθάνονται ως ιδιαίτερα ανεπαρκή την προστασία που τους παρέχει το ~~ισχύον θεσμικό καθεστώς~~. Τα δικαιώματα κοινωνικής προστασίας που απορρέουν από τις παλαιές ρυθμίσεις εύκολα ~~αμ'νούνται~~ ^{αμ'νούνται}. Από την άλλη, η δυνατότητα επιχειρήσεων να επιλέξουν ~~αυτές τις~~ ^{αυτές τις} εργασιακές δομές διευρύνεται διαχρονικά. Ο ανταγωνισμός ο ίδιος, πολλές φορές τις ωθεί σε μετεγκατάσταση. Παραδείγματα είχαμε εδώ στην Ελλάδα την Goodyear, ενώ σε Ευρωπαϊκό επίπεδο την Ρενώ.

Πρέπει να δημιουργήσουμε νέους όρους επίλυσης των προβλημάτων. Τα νέα προβλήματα χρειάζονται νέα αντιμετώπιση. ~~Είναι καιρός να κοιταχτούμε στα μάτια με ειλικρίνεια και να οικοδομήσουμε μια "σχέση εμπιστοσύνης" ανάμεσα στο Κράτος, στους εργοδότες και τους εργαζόμενους.~~

Προσαρμογή ~~δεν απαιτείται μόνο από τους εργαζόμενους, όπως λένουν μερικοί. Απαιτείται και από τις επιχειρήσεις, και από την Κυβέρνηση.~~ ^{ισχυρίζονται}

Χρειάζεται να προσαρμοστούμε δυναμικά στις νέες συνθήκες παραγωγής και ανταγωνισμού. Χρειάζεται να προσαρμόσουμε το σύστημα κοινωνικής προστασίας για να βοηθά την ανάπτυξη και να διασφαλίζει την κοινωνική συνοχή.

Χρειάζεται μια Νέα Συνθήκη Εμπιστοσύνης για την προώθηση του τριπτύχου Ανάπτυξη -Ανταγωνιστικότητα-Απασχόληση. Ο ρόλος του κοινωνικού διαλόγου που άρχισε είναι να διευκολύνει, μέσω της αμοιβαίας κατανόησης και με την κοινή αναζήτηση, μια νέα ρύθμιση των παραγωγικών σχέσεων. Παραγωγή με ανταγωνιστικούς όρους και δημιουργία νέων θέσεων εργασίας που θα κατοχυρώνει τα βασικά κοινωνικά και ατομικά δικαιώματα εργασίας.

~~Η εναλλακτική λύση είναι η απορρύθμιση. Η εμμονή σε παρωχημένα μοντέλα, η νοσταλγία για συνθήκες παραγωγής που φεύγουν, δεν "διαφυλάσσουν τα κεκτημένα". Οδηγούν στην αργή αρχικά, αλλά σταθερή και σιγά-σιγά γενικευόμενη εξάπλωση νέων ^{παραγωγικών και εργασιακών} σχέσεων έξω από κάθε έλεγχο και κάθε ρύθμιση. Συχνά στο παρελθόν, υπήρχε απραξία ώσπου γινόταν συνειδητός ο ^{Οδηγούν στην απορρύθμιση, στην πλήρη αφεξέλεση της αγοράς} εργασιολογός ^{εργασίας} όπως τον ενοχλούσε ο ^{απαρατομικός} ανεξέλεγκτος ^{απαρατομικός} αντακτύπος των εξελίξεων. Τότε πιά συζητιόταν εκ των υστέρων σε ^{κατάρρεστων επιχειρήσεων, όπως την υπονοούν οι μικρομεσαίοι επιχειρηματίες} προσπάθεια να βρεθεί πυροσβεστική λύση, για να κρατηθούν τα προσχήματα.~~

Μια σοσιαλιστική κυβέρνηση δεν μπορεί να επιτρέψει μια τέτοια εξέλιξη. Είναι χρέος μας να προχωρήσουμε, να ενημερώσουμε, ^{να αναζητήσουμε μια νέα ρύθμιση του ανταγωνισμού} να αξιοποιήσουμε το ^{επιχειρηματικό με συναίνεση} περιθώριο ευελιξίας για να αναζητήσουμε συναινετικές λύσεις. ^{παραγωγική με αυταρξιασμού, με δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, με κατοχύρωση των βασικών κοινωνικών δικαιωμάτων}

μπορούμε να σχεδιάσουμε το παραγωγικό μέλλον αυτού του
τόπου.

7

Είναι εξίσου σαφές ότι η μείωση του κόστους των συντελεστών
παραγωγής μπορεί να επιτευχθεί με πολλούς τρόπους. Για
παράδειγμα οι χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας επέλεξαν ως
τρόπο ανάπτυξης την εξαθλίωση του εργατικού τους
δυναμικού. Επέτυχαν βέβαια εντυπωσιακά μεγέθη ανάπτυξης
σε εθνικό μακροοικονομικό επίπεδο, αλλά με λαούς
εξαθλιωμένους, εντυπωσιακά ανειδίκευτους και με βιοτικό
επίπεδο χαμηλότερο από τα επίπεδα πτώχειας.

Κωρίες και κόβροι συναΐδεχοι

και αυτόσο

*Νά μη κάνει
ωωογραφία*

Στις σημερινές ~~βέβαια~~ συνθήκες θα ήταν ανώφελο να
προσπαθήσουμε να αντιταχθούμε στο ρεύμα της διεθνοποίησης
της οικονομίας και στις αλλαγές της τεχνολογίας. Η συνταγή
της επιτυχίας είναι η έγκαιρη προσαρμογή και η εκμετάλλευση
των δυναμικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων μας, τα οποία
οφείλονται και συνίστανται σε σημαντικό βαθμό στο
προικισμένο ανθρώπινο δυναμικό μας. Πρέπει να καταλάβουμε
ότι δεν θα χάσουμε, αντίθετα θα κερδίσουμε από το νέο
καταμερισμό της εργασίας, αρκεί να προσαρμοστούμε έγκαιρα,
αποτελεσματικά και κάτω από ^{όρους που διασφαλίζουν την κοινωνική προσαρμογή} συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Με τον κοινωνικό διάλογο ειδικώαουμε

~~Επιδιώκουμε λοιπόν~~ την επίτευξη των στόχων της γενικότερης
οικονομικής πολιτικής και ταυτόχρονα την αποτελεσματική
αντιμετώπιση των νέων κοινωνικών προκλήσεων που η ^{επιφέρει}
τεχνολογική επανάσταση ~~επιφέρει~~. Η μεγάλη πρόκληση για
μας είναι να επιτύχουμε και στους δύο στόχους με την
εφαρμογή μιας σύγχρονης και προοδευτικής πολιτικής.

Τα πράγματα ~~όμως~~ έχουν αλλάξει ριζικά. Πρέπει να
δημιουργήσουμε νέους όρους επίλυσης των προβλημάτων. Τα
νέα προβλήματα χρειάζονται νέα αντιμετώπιση. Είναι καιρός
να κοιταχτούμε στα μάτια με ειλικρίνεια και να
οικοδομήσουμε μια «σχέση εμπιστοσύνης» ανάμεσα στο Κράτος,
στους εργοδότες και τους εργαζόμενους.

2

Στις σημερινές, εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες, η σύγχρονη
αριστερά πρωτοστατεί με την εισαγωγή νέων θεσμών για την
δημιουργία του κλίματος εκείνου που θα βοηθήσει απ' ενός
στην ^{υπόψη} γνώση και την σωστή ανάλυση των νέων συνθηκών και
απ' ετέρου στην υπεύθυνη και ρεαλιστική τοποθέτηση όλων των
παραγωγικών συντελεστών του τόπου.

Είναι αλήθεια ότι σήμερα έχει δοθεί μεγάλο βάρος στην
υπέρβαση μακροχρόνιων ανισορροπιών της εθνικής μας
οικονομίας. Είναι όμως αυτονόητο ότι η Κυβέρνηση φέρει
ακέραια την ευθύνη να προβλέψει και να θέσει τις προοπτικές
για το μέλλον της οικονομίας και για την ευημερία του λαού
μας.

Σε αυτήν ακριβώς την διάσταση πρέπει να δούμε τον
«Κοινωνικό Διάλογο» που άρχισε. Και πάνω απ' όλα πρέπει να
τον τοποθετήσουμε σε σωστά θεμελιωμένες βάσεις.

Ο Κοινωνικός Διάλογος δεν αποτελεί αυτοσκοπό ούτε
ιδεολογικό υπόδειγμα κάθε είδους. Είναι μία ^{ολοκληρή} ~~ολοκληρή~~
κυβερνητική πρωτοβουλία που δεν χρειάζεται μυθοποίηση, μα
ούτε και υπεραπλούστευση. Στην σύγχρονη Ελλάδα οι πολίτες
απαιτούν τόλμη αλλά και ειλικρίνεια, απαιτούν μία νέα σχέση
ανάμεσα στους πολίτες και τους πολιτικούς θεσμούς.

Ο κοινωνικός διάλογος αποτελεί εργαλείο στην προσπάθεια
της Κυβέρνησης να οικοδομήσει την Ελλάδα που θα εισέλθει
δυναμικά και αισιόδοξα στον 21ο αιώνα. Μία Ελλάδα ισχυρή με
ισότιμη συμμετοχή στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση,
αλλά ταυτόχρονα μία ενιαία κοινωνικά Ελλάδα με όλους τους
πολίτες συμμετέχοντες και πρωταγωνιστές. Γι' αυτό
χρειαζόμαστε την νέα σχέση εμπιστοσύνης ανάμεσα στους
κοινωνικούς εταίρους. Χρειαζόμαστε πολίτες υπεύθυνους, με
γνώση, συνέπεια, ειλικρίνεια και διάθεση να παλέψουν για
τις δύσκολες λύσεις. Δεν επιζητούμε την πρόσκαιρη και
ευκαιριακή πολιτική του εντυπωσιασμού, αλλά την σταθερή,

~~Χρειαζόμαστε μία Νέα Ευρωπαϊκή Επιχειρηματολογία για την προώθηση του τριτοχαρακτηριστικού Ανταγωνισμού. Απασχόληση. Ο ρόλος του κοινωνικού διαλόγου που αρχίζει είναι να δειχθούν μέσω της αμοιβαίας κατανόησης και με την κοινή αναγνώριση μιας ενότητας των παραγωγικών σχέσεων~~

βιώσιμη και αυτοτροφοδοτούμενη ανάπτυξη με την δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης.

Αναζητούμε μία νέα Κοινωνική ισορροπία με μία νέα ρύθμιση των εργασιακών σχέσεων. Είμαστε Κυβέρνηση με διακριτές πολιτικές από τον «στρουθοκαμηλισμό» της παραδοσιακής αριστεράς η «την άνευ όρων παράδοση των παραγωγικών συντελεστών στις δυνάμεις της αγοράς» και την «αδράνεια» όπως προτείνει η συντηρητική παράταξη.

Με τον Κοινωνικό Διάλογο ενισχύουμε τον αναγκαίο και δημιουργικό χαρακτήρα των αλλαγών έναντι των αδιεξόδων της συντήρησης και της αδράνειας. Απαντούμε δυναμικά στην αποτελμάτωση της «αποχής» και ταυτόχρονα δίνουμε το νέο στίγμα των όρων, με τους οποίους κυβερνούμε αυτή τη χώρα.

Αυτή την σχέση που προσπαθούμε να οικοδομήσουμε θα την δοκιμάσουμε στην πράξη με την αποκατάσταση της ισορροπίας του «τι θέλουμε» και «τι επιθυμούμε να προσφέρουμε» στο επίπεδο των κοινωνικών εταίρων. Στον Κοινωνικό Διάλογο, που ήδη εξελίσσεται, ο καθένας τοποθετείται απέναντι στις ευθύνες του. Όλοι έχουμε δικαιώματα αλλά πρέπει να αναλάβουμε και συγκεκριμένες υποχρεώσεις.

Οι εργοδότες και το κεφάλαιο πρέπει επιτέλους να βγουν από την «επιχειρηματική αδράνεια» που εκφράζεται με την αποφυγή ανάληψης επιχειρηματικών κινδύνων, με ατολμία στην σύλληψη και εκτέλεση νέων προγραμμάτων και την παραγωγή νέων προϊόντων που αναζητά η διεθνής αγορά. Η αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας δεν προκύπτει από μαγικές συνταγές, αλλά μέσα από συγκεκριμένες νέες επενδυτικές δραστηριότητες και τον εκσυγχρονισμό των παραγωγικών μονάδων.

Συνηθίσαμε για πολλά χρόνια να ακούμε για την δημιουργία «κλίματος εμπιστοσύνης» στην οικονομία, για την προσφορά

Πρέπει να γίνει κατανοητό ότι η κυβέρνηση επιδιώκει μια νέα συνθήκη εμπιστοσύνης στους τομείς της Ανάπτυξης, της Ανταγωνιστικότητας και της Απασχόλησης. Η νέα συνθήκη πρέπει να ανταποκρίνεται στις συνθήκες της διαφαινόμενης νέας πραγματικότητας στην παραγωγή. Την απορρύθμιση που υπάρχει ο κίνδυνος να προκύψει αν η ελεύθερη αγορά λειτουργήσει μόνη της, έχουμε χρέος να εντοπίσουμε, να προλάβουμε και να αποτρέψουμε.

Ο τρόπος που μπορεί να επιτευχθεί αυτό είναι με την αξιοποίηση της αλληλεξάρτησης των τριών ^{οι αλλαγές στις παραγωγικές σχέσεις} στοιχείων του τριπτύχου Ανάπτυξη, Ανταγωνιστικότητα, Απασχόληση. Αυτό που είναι δύσκολο για το καθένα ξεχωριστά, γίνεται εφικτό και πραγματοποιήσιμο αν συνδυάζεται με συμπληρωματικές ενέργειες στους

άλλους τομείς. Αυτή είναι και η σημασία και συμβολή της συναίνεσης και του διαλόγου.

να γραφεί

Μέσω του διαλόγου και της συναντίληψης θα διευκολυνθεί και η εδραίωση μιας αποδοτικότερης αναπτυξιακής τροχιάς. Με τον τρόπο αυτό απο τις αλλαγές αυτές δεν θα υπάρχουν “κερδισμένοι” και “χαμένοι”. Οι εργαζόμενοι θα διατηρήσουν τις βασικές τους κατακτήσει, περιορίζοντας την ανεργία. Οι εργοδότες θα ανταγωνίζονται πιο αποτελεσματικά στην διεθνή αγορά. Για το Κράτος είναι ευκαιρία να προχωρήσει πιο αποφασιστικά στον εκσυγχρονισμό των δομών του.

||

Σε πείσμα αυτών που λειτουργούν με συγκρουσιακά πρότυπα, όπου το κέρδος κάποιου είναι πάντα σε βάρος άλλου, επιτυχία στην μάχη της ανάπτυξης παράγει πλούτο. Με τον τρόπο αυτό οι λύσεις που βασίζονται σε συνεργασία ανταμείβουν απο μόνες τους όλους όσους συμμετέχουν.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι

Μερικοί που ακούν αυτήν την ομιλία, πιθανώς να νομίζουν ότι η κυβέρνηση υπερβάλλει. Ότι όλα αυτά είναι θεωρητικά ή ότι αφορούν πολύ μικρά τμήματα της παραγωγής.

12

Θα συμφωνούσε

Θα συμφωνούσε και ένας νέος άνεργος; Κάποιος που πρώτη του επαφή με τον κόσμο της παραγωγής, με τον κόσμο της εργασίας, αντιμετωπίζει την ~~επιείκη ενδιαφέροντος για τις γνώσεις και δεξιότητες τους;~~ ^{ο νέος αυτός θα έπρεπε να έχει} παγερή άρνηση της έλλειψης ενδιαφέροντος. Μήπως θεωρεί ότι συζητήσεις που δεν λαμβάνουν υπόψη την δική του καθημερινή πραγματικότητα δεν είναι ^{ευφράσιμα} παρά τη ^{και για αυτό δεν του απεικονίζονται} αδιαφορία των "βολεμένων". Όσο η ανεργία παρατείνεται, τόσο ^{υπάρχει και έωλεται τόσο απειλείται} αυξάνει ο ^{τα άτομα} απειλή προς την κοινωνική συνοχή, την ^{και στην διασώσής της.} ενότητα της κοινωνίας μας.

Η μακροχρόνια ανεργία οδηγεί στην περιθωριοποίηση, στην κοινωνία των δύο ^{Δημιουργία μιας κοινωνίας όπου τα δύο τρίτα ευημερούν στο θάρος} τρίτων, ίσως και του ενός τρίτου.

Σήμερα, υπάρχει το φάσμα της ανεργίας που απειλεί τόσο την κοινωνική συνοχή, όσο και τις κατακτήσεις του εργατικού συνδικαλιστικού κινήματος. Οι βασικές αρχές παραμένουν σταθερές και αμετακίνητες. Η ανεργία αποτελεί την μεγαλύτερη μορφή κοινωνικής ανισότητας και η καταπολέμησή της με ενεργητικές και παθητικές μορφές αποτελεί πρώτη προτεραιότητα για το ΠΑΣΟΚ και την Κυβέρνησή του.

^{απαιτούν η κυβέρνηση, αν θέλει να είναι συνεπής, να} Με τα νέα αυτά δεδομένα η υπεύνηλη κυβέρνηση του τόπου τοποθετεί και ^{έως ότου οι εργοδότες και εργαζόμενοι, επιχειρηματίες και ρυθμιστές της εορταστικής τους} τους εργαζόμενους έναντι των ευθυνών τους και των δικαιωμάτων τους. Δεν μπορούμε να μείνουμε αδρανείς στην νέα εποχή. Πρέπει όμως να πούμε τα πράγματα με το όνομά τους και να τα τοποθετήσουμε στην σωστή τους διάσταση. Χρειάζεται αλλαγή στην αντίληψη που εδώ και χρόνια διαμόρφωσαν ^{οι κοινωνικοί εταίροι} το εργατικό κίνημα για την μορφή και το περιεχόμενο του διεκδικητικού του πλαισίου. Χρειάζεται υπευθυνότητα, ^{δουμά} συναίνεση και ρεαλιστική αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων.

Η απάντηση στην αγωνία των ανέργων και ιδιαίτερα των νέων πρέπει να είναι το κομβικό σημείο στην αναπτυξιακή προσπάθεια. ^{Ομως και η αωσύνη} Το ίδιο και στην ανασφάλεια πολλών που εργάζονται σήμερα αλλά που μπορεί να βρεθούν έξω ^{χωρίς απασχόληση} από την αγορά εργασίας στα επόμενα χρόνια. Οι εργαζόμενοι δεν πρέπει να ^{αντιμετώπιζον} έχουν μπροστά τους τον εκβιασμό της απόλυσης ή της μείωσης του

εισοδήματός τους και της επιδείνωσης των εργασιακών τους δικαιωμάτων. Αλλά ούτε και να οδηγούν μέσα από ^{με} την εμμονή τους σε στείρες αντιπαραθέσεις, σε κλείσιμο παραγωγικών δραστηριοτήτων, σε άρνηση νέων προσλήψεων, σε προσφυγή σε επενδύσεις έντασης κεφαλαίου, απλώς και μόνο για ν' αποφευχθούν μελλοντικά συνδικαλιστικές πιέσεις δυσβάσταχτες για την βιωσιμότητα μιας επιχείρησης.

13

Το τρίπτυχο Ανάπτυξη-Ανταγωνιστικότητα-Απασχόληση που αποτελεί την πρώτη ενότητα του κοινωνικού διαλόγου ^{Οφείλει να δημιουργήσει} πρέπει να εξελιχθεί σαν ένα μέτωπο κατα της ανεργίας. Η επιτυχία του θα κριθεί, τελικά, από το πόσες νέες επιχειρήσεις θα δημιουργηθούν που θα ζητούν εργαζόμενους με σύγχρονες δεξιότητες.

Το ζητούμενο είναι μια ποιοτική στροφή στην Αναπτυξιακή πορεία.

Το κράτος έχει προσπαθήσει να διευκολύνει αυτή την προσπάθεια. Ολοι μιλούν για "κλίμα εμπιστοσύνης" στην οικονομία, για ευνοϊκές συνθήκες που δημιουργούν η πτώση των επιτοκίων και του πληθωρισμού. Δημιουργούνται υποδομές, παρέχονται ευκαιρίες και κίνητρα για επενδύσεις.

Οι επιχειρηματίες πρέπει επιτέλους να βγουν από την "επιχειρηματική αδράνεια" που εκφράζεται με την αποφυγή ανάληψης επιχειρηματικών κινδύνων, με ατολμία στη σύλληψη και εκτέλεση νέων προγραμμάτων και την παραγωγή νέων προϊόντων που αναζητά η διεθνής αγορά. Η αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας δεν προκύπτει από μαγικές συνταγές, αλλά μέσα από συγκεκριμένες νέες επενδυτικές δραστηριότητες και τον εκσυγχρονισμό των παραγωγικών μονάδων.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι

Οι αγαθές σου γραμματοπορεύσεις ~~δεν αποφοδύνουν~~ σου
 εργασία σου. Αποφοδύνω ^{υπέρ} ~~απ'~~ εις εις χειρ' αβελ. ~~Εργασία~~
 εις χειρ' αβελ.

14

μεταποίησης, χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία πολύ μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και την εξειδίκευση σε παραδοσιακούς κλάδους.

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν σήμερα πολλές επιχειρήσεις είναι σε σημαντικό βαθμό ενδογενή, βρίσκονται δηλαδή μέσα στις ίδιες τις επιχειρήσεις. Είναι:

- Ανεπαρκής οργανωτική υποδομή.
- Τάση ατομιστικής συμπεριφοράς των επιχειρηματιών.
- Αδυναμίες στις μεθόδους διοίκησης.
- Βραδεία και ανεπαρκής εισαγωγή νέας τεχνολογίας.
- Κακή κεφαλαιακή συγκρότηση.
- Προσανατολισμός στην εσωτερική αγορά, σε παραδοσιακούς τομείς δραστηριότητας που χαρακτηρίζονται από χαμηλά επίπεδα τεχνολογίας, ποιότητας και παραγωγικότητας.

Η ενσωμάτωση της ελληνικής οικονομίας στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά επιβάλλει την εξυγίανση των επιχειρήσεων. Οι αδυναμίες μπορεί και πρέπει να ξεπεραστούν με επιτυχία από τις ίδιες τις επιχειρήσεις. Χρειάζεται:

- Βελτίωση στην οργανωτική υποδομή των επιχειρήσεων.
- Πρόοδος στον τομέα της τεχνογνωσίας, της τεχνολογίας και των καινοτομιών.
- Βελτίωση της κεφαλαιακής τους σύνθεσης.
- Επιδίωξη μεγαλύτερου μεγέθους μέσω συγχωνεύσεων και εξαγορών.

- Δικτυώσεις μικρομεσαίων κυρίως επιχειρήσεων μέσω οριζόντιων και κάθετων διασυνδέσεων στο σύστημα παραγωγής και διανομής για την επίτευξη οικονομιών μοναδιαίου κόστους.
- Στροφή στο διαφοροποιημένο και επώνυμο προϊόν.
- Περισσότερες νεωτεριστικές ιδέες για την εφαρμογή νέων παραγωγικών διαδικασιών και την προώθηση νέων προϊόντων που θα είναι ποιοτικά καλύτερα και φθηνότερα.
- Διείσδυση και κατάκτηση νέων αγορών.
- Διεθνείς συνεργασίες.

16

Στις κατευθύνσεις αυτές τα βήματα που γίνονται είναι ακόμη μικρά.

Η αγορά, ιδιαίτερα η διεθνοποιημένη αγορά, έχει τους κανόνες της. Τιμωρεί όσους εφησυχάζουν στα κέρδη τους σήμερα, χωρίς να αναδιοργανώνονται, να επενδύουν, να προσαρμόζονται και να αναπτύσσονται, και εξοστρακίζει όσους αδυνατούν να προετοιμαστούν για το αύριο. Σε λίγα χρόνια, η οικονομία μας θα αισθανθεί ακόμα πιο δυνατή την ανάσα του ξένου ανταγωνισμού. Η ισχυροποίηση των ανατολικών ευρωπαϊκών και βαλκανικών χωρών, η περαιτέρω απελευθέρωση του παγκόσμιου εμπορίου σε κάθε σχεδόν τομέα παραγωγής, η αλματώδης εξέλιξη πολλών αναπτυσσόμενων χωρών, η συρρίκνωση των παρεμβατικών δυνατοτήτων του Κράτους, οι πιέσεις για φορολογική εναρμόνιση θα επιφέρουν ριζικές αλλαγές στο τοπίο των αγορών, που ήδη αρχίζουν να γίνονται ορατές.

Στο νέο
Σ' ένα τέτοιο περιβάλλον, οι κινήσεις σήμερα προσδιορίζουν τους κερδισμένους και τους χαμένους του αύριο.

Η ελληνική επιχείρηση διστάζει να απαλλαγεί από τις νοοτροπίες του παρελθόντος. Πολλοί επιχειρηματίες δεν φαίνεται να έχουν συνειδητοποιήσει ότι η Ελλάδα είναι ενσωματωμένη στο διεθνές οικονομικό σύστημα και για το λόγο αυτό οι επιχειρήσεις οφείλουν να είναι διεθνώς ανταγωνιστικές, να έχουν στρατηγική σε ευρωπαϊκό επίπεδο, να βασίζονται στην ποιότητα, στο επώνυμο προϊόν, στην νέα τεχνολογία, στην αποτελεσματική οργάνωση. Η συστηματική διστακτικότητα και αναβλητικότητα, η στρατηγική ελαχιστοποίησης των αβεβαιοτήτων, δεν ταιριάζουν στις σημερινές συνθήκες. Από τον επιχειρηματία περιμένουμε την καινοτομία, την τολμηρή σύλληψη, το νέο προϊόν, τη νέα μέθοδο, τη νέα αγορά, τη σωστή εκτίμηση και ανάληψη του κινδύνου. Αυτή πρέπει να είναι η ειδική προσφορά του στο κοινωνικό σύνολο. Αν δεν μπορέσει να υπερβεί τη νοοτροπία του προστατευτισμού, του βραχυπρόθεσμου σχεδιασμού, του ασφαλούς και σίγουρου κέρδους, το αποτέλεσμα θα είναι να χάνουμε ως χώρα έδαφος.

17

Τις τελευταίες μέρες έγινα και πάλι δέκτης αιτημάτων για κρατικές ενισχύσεις.

Η Κυβέρνηση, όπως προανέφερα, έχει κάνει πολλά για τη στήριξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Η ανάπτυξη της οικονομίας, η απασχόληση και το εισόδημα ευρύτατων στρωμάτων εργαζόμενων εξαρτώνται από την ικανότητα ανταπόκρισης των επιχειρήσεων στους στόχους που συνδέονται με τα άμεσα ή έμμεσα οφέλη που κατευθύνονται προς αυτές. Οι ενισχύσεις όπως αυτές του αναπτυξιακού νόμου δίνονται για ορισμένο αποτέλεσμα. Τα αποτελέσματα είναι μεν θετικά αλλά όχι σε

Το τρίτοχο Ανάπτυξη-Ανταγωνιστικότητα-Απασχόλησής σου
απορρίπτει την αρχική ευχέρεια του κοινωνισμού διαχρόνου ~~απασχολεί~~
απαιτείται για να συζητήσουμε με τις ενοχλήσεις για τα
δελτία σου του επιχειρηματικού σου εισοδήματος για όφελός σου
μαζί δια' οφείλοι σου κοινωνισμού

κα' γραφεί

Συνηθίσαμε για πολλά χρόνια να ακούμε για τη δημιουργία “κλίματος εμπιστοσύνης” στην οικονομία, για την προσφορά “κινήτρων” για “επενδύσεις”, για “την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού και τα χαμηλά επιτόκια” και για τη “δημιουργία υποδομών” από την πλευρά του κράτους. Μια ολόκληρη γενιά μεγάλωσε μέσα σε αυτό το κλίμα στην μεταπολιτευτική Ελλάδα.

18

Οι πρόσφατες εκθέσεις διεθνών οργανισμών μιλούν απο μόνες τους. Μπορεί ακόμη να υπάρχουν προβλήματα σε επι μέρους τομείς, αλλά όλοι συμφωνούν ότι αυτή η Κυβέρνηση έχει καταφέρει να εδραιώσει κλίμα εμπιστοσύνης στην ελληνική οικονομία.

Τώρα οι όροι του παιχνιδιού είναι, όσο ποτέ, γνωστοί και ξεκαθαρισμένοι. Τώρα ήρθε η ώρα που οι επιχειρήσεις, πρέπει να αποδείξουν την επενδυτική τους δύναμη, την πίστη τους στο μέλλον της ελληνικής οικονομίας, την ικανότητα να τα βγάλουν πέρα με τον ανταγωνισμό χωρίς όμως να κλυδωνίσουν την κοινωνική συνοχή της χώρας.

Η μεγιστοποίηση της συνεισφοράς στην αναπτυξιακή προσπάθεια είναι το λιγότερο που εμείς οι ίδιοι απαιτούμε και από τον ίδιο τον δημόσιο τομέα - το Κράτος και τις Δημόσιες επιχειρήσεις.

20

Κυρίες και Κύριοι Συνάδελφοι

Οι νέες συνθήκες απαιτούν όχι μόνο από τις επιχειρήσεις
και τον εργαζομενο αλλα και από το κράτος και τις
δημόσιες επιχειρήσεις τη μεγιστοποίηση της συνεισφοράς
τους στην αναπτυξιακή προσπάθεια.

Η αναπτυξιακή συμβολή του Κράτους και των δημόσιων επιχειρήσεων ήταν ιστορικά το επιχείρημα που χρησιμοποιήθηκε για την διόγκωση του δημόσιου τομέα. Επικαλούμενο την ανάπτυξη ή την ορθολογικότητα της διαχείρισης, το κράτος ανέλαβε νέες λειτουργίες, δημιούργησε φορείς, κρατικοποίησε τράπεζες και επιχειρήσεις. Η γραφειοκρατική λειτουργία, η απουσία του ελέγχου που παρέχει ο ανταγωνισμός, κατέληξαν, σε πολλές περιπτώσεις, στο ακριβώς

αντίθετο αποτέλεσμα, όπου ο αναπτυξιακός ρόλος ^{θυσιάζεται} στον αυτοσκοπό της κρατικής ιδιοκτησίας. ^{για την εξυπηρέτηση αξιωματικών συμφερόντων, γραφειοκρατικών, συντελεστών και} ^{για την ενίσχυση κομματικών εφοδίων και την ειδίωση ενός ευρύτερου}

Μέσα από τον κοινωνικό διάλογο θα αναζητήσουμε και άλλους τομείς όπου η λειτουργία των δημόσιων επιχειρήσεων και του κρατικού τομέα ^{συνολικότερα} μπορεί να βελτιωθεί, να ελαχιστοποιήσει το κόστος που δημιουργεί για αυτούς που συναλλάσσονται μαζί τους, είτε αυτοί είναι πολίτες, είτε επιχειρήσεις.

21

ευρύτερου
ρόλου του
Κράτους

Κορίτς και άντρες συνάδελφοι

Η αγορά εργασίας είναι το σημείο στο οποίο οι εξελίξεις και η απουσία νέας ρύθμισης ενέχουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο απορύθμισης των εργασιακών με αρνητικές επιπτώσεις στις ~~οικονομικές~~ ^{μετατροπής του υφισταμένου} παραγωγικές σχέσεις και στο σύνολο της οικουορίας. Είναι συνεπώς και το σημείο όπου η Νέα Συνθήκη Εμπιστοσύνης ~~ο Κοινωνικός διάλογος~~ έχει περισσότερα να προσφέρει. Φτάνει να υπάρχει το θάρρος να αντιμετωπισθεί η πραγματικότητα ~~κατάματα~~ ^{χωρίς στρουθοκαμηλισμούς.}

Ο Κοινωνικός Διάλογος αφορά ~~σε~~ ^{αξιόμυο τις επιχειρήσεις, το δημόσιο τομέα αλλά και} μεγάλο βαθμό τους εργαζόμενους. Το ΠΑΣΟΚ και η Κυβέρνησή του έχουν την ωριμότητα και την ευθαρσία να κοιτάζουν κατάματα τον αγρότη, τον εργάτη, τον υπάλληλο, τον αυτοαπασχολούμενο, τον νέο εργαζόμενο. ~~Και σε αυτούς λέμε ότι σήμερα είναι η εποχή των αλλαγών και προκλήσεων. Τα πράγματα δεν είναι πλέον όπως τα ξέραμε~~

Θα αναφερθώ ~~εκτενώς~~ ^{εκτενώς} σε δύο παραδείγματα:

Στην Δράμα σήμερα, η κρίση στον κλάδο του έτοιμου ενδύματος (φασόν) έχει πλήξει μικρομεσαίες επιχειρήσεις που απασχολούν περίπου 1500 εργαζόμενους, στην πλειοψηφία τους γυναίκες. Σήμερα όσες επιχειρήσεις παραμένουν σε λειτουργία απασχολούν τους εργαζόμενους μία εβδομάδα το μήνα. Οι εργαζόμενοι καλούνται τηλεφωνικά να προσέλθουν στην εργασία

τους. Σε περίπτωση άρνησης ή μη απάντησης χάνουν ακόμα και αυτή την εβδομαδιαία απασχόληση.)

Ουσιαστικά ⁹ οι εργαζόμενοι με μισθούς 5 ημερών, απασχολούνται τρεις εβδομάδες για να περιμένουν στο τηλέφωνο ^{μια} μία εβδομάδα για να εργάζονται

στην δουλειά τους. ^{Λίγους} Λίγους μαθαρούμε να ειδικώσουμε μια αληθινή ρύθμιση ώστε οι εργαζόμενες να γνωρίζουν τους χρόνους απασχόλησής τους και έτσι να ^{αποφασίζουν} αποφασίζουν αυτές απασχολήσεις που θα ^{επιτελέσουν} επιτελέσουν. Τι θα μπορούσε να γίνει; ^{να συζητήσουμε το εισόδημά τους.}

24

~~Αποδοτικότητα~~

Σήμερα υπάρχουν όλο και περισσότεροι εργαζόμενοι
ιδίως γυναίκες, που αναζητούν εργασία αλλά
επειδή για παραδείγματα διανομής αμειψωμένων
δεν μπορούν και δεν θέλουν να ~~αποδοκιμαστούν~~
δουλέψουν σε όλη τη διάρκεια του ωραρίου
εργασίας. Η μερική αμειψωμένη συνάστα αμοιβή
δυσκολίες.

Τα παραδείγματα αυτά δείχνουν ότι είναι
αναγκαία η συζήτηση για το μέλλον των σχέσεων
εργασίας.

Διαίτερα σημασία

- 5

26

- Η μείωση για μια ορισμένη χρονική περίοδο του μ.η μισθολογικού κόστους εργασίας των νεοπροσληφθέντων από ευπαθείς ομάδες ανέργων ^{μωορεί να} ~~θα~~ επιτρέψει στις επιχειρήσεις να επωφεληθούν από ένα ουσιαστικό κίνητρο ώστε να αυξήσουν τις θέσεις εργασίας.
- Η επέκταση των Τοπικών Συμφώνων Απασχόλησης ^{μωορεί να} ~~θα~~ ενισχύσει την ανάπτυξη σε τοπική κλίμακα, θα αναδείξει αποκεντρωμένους μηχανισμούς για την προστασία των ήδη υπάρχουσών θέσεων εργασίας και τη δημιουργία νέων, ενώ επίσης θα επιτρέψει την προσαρμογή της αγοράς εργασίας στις τοπικές συνθήκες.

Ολα αυτα τα δειματα ωρεωει να συζητηθούν.

Διευθέτηση του χρόνου εργασίας μετά από συνεννόηση και συμφωνία των εταίρων, έτσι ώστε οι ρυθμίσεις να μην γίνονται μονομερώς από τις επιχειρήσεις σε βάρος της δυνατότητας των εργαζομένων να αναζητήσουν και άλλη εργασία προς συμπλήρωση του εισοδήματός τους.

Και στα δύο παραδείγματα οι πραγματικότητες της αγοράς εργασίας έχουν υποχρεώσει τα δύο μέρη να προσαρμόσουν την συμπεριφορά τους. Και οι δύο πλευρές θα ήταν κερδισμένες αν υπήρχε ρύθμιση που αναγνώριζε την πραγματικότητα, αντί να την συγκαλύπτει επίσημα και να την παραβιάζει στην πράξη.

Η συζήτηση για τις εργασιακές σχέσεις πρέπει να γίνει με τους εργαζόμενους στο τραπέζι του διαλόγου, ως ισότιμους και συνυπεύθυνους εταίρους. Αυτό, ο κοινωνικός διάλογος, ήταν και πάγιο αίτημα, εδώ και χρόνια, των συνδικάτων.

Ιστορικά, η επίδειξη ισχύος του συνδικαλιστικού κινήματος μέσα από μαζικές κινητοποιήσεις γύρω από ένα μόνιμο και σταθερό διεκδικητικό πλαίσιο ήταν ~~αρκετά~~ ^{με ενεργό ρόλο του ατομισμού των} ~~αρκούν~~ ^{αρκούν}. Όμως σήμερα, χρειαζόμαστε γνώση, υπεύθυνη καταγραφή

όλων των παραμέτρων του προβλήματος, και κοινή αναζήτηση κατάλληλων λύσεων.

Χρειαζόμαστε πάνω από όλα την εμπιστοσύνη των εργαζομένων, για μια έντιμη συζήτηση και αντιμετώπιση των προβλημάτων τους.

27

✓

Για ευρύτερη συνεννόηση, χρειάζεται

από τον εργαζομένο

αυτομόριος οίκο, η συνεχής οικονομική μέριμνα, η εξαγορά του βελτίωσής του, ο σχεδιασμός της εργασίας, ο οποίος είναι ο βασικός παράγοντας για τον μισθό.

Κυρίες και Κύριοι συνάδελφοι

78 Οι αλλαγές στο σύστημα παραγωγής αναδεικνύουν την σημασία της κοινωνικής συνοχής και της κοινωνικής προστασίας. Ταυτόχρονα όμως ^{ανταγωνιστική προστασία} θέτουν προβλήματα στο πώς η ραχοκοκαλιά του συστήματος, η κοινωνική ασφάλιση, μπορεί να ανταπεξέλθει στις νέες συνθήκες παραγωγής. Η παγκοσμιοποίηση της παραγωγής, και η πίεση για τον περιορισμό του κόστους παραγωγής δημιουργούν τον κίνδυνο του "κοινωνικού ντάμπινγκ", της ανταγωνιστικής περικοπής κοινωνικών δικαιωμάτων ^{απν} ~~σε~~ προσπάθεια περιορισμού του μη μισθολογικού κόστους εργασίας.

Οι φόβοι αυτοί εντείνουν την ανασφάλεια που δημιουργούν τα δημογραφικά δεδομένα. Αποτέλεσμα η κοινωνική ασφάλιση αντί να είναι παράγοντας σιγουριάς, όπως είναι η αποστολή της, λειτουργεί ακριβώς με αντίθετο τρόπο, ως παράγοντας ανασφάλειας και άγχους για τους ασφαλισμένους, είτε αυτοί είναι κοντά, είτε μακριά από την συνταξιοδότηση. ✓ ✓

Η ανασφάλεια των εργαζομένων θα συνεχίζεται, όσο μένει άλυτο το ασφαλιστικό. Η εξασφάλιση επαρκούς κοινωνικής προστασίας για όλους τους

29

Μια πρώτη δέσμη μέτρων ^{αφορά την} άμεση στήριξη του συστήματος. Πρέπει να μεγιστοποιήσουμε την απόδοση του ασφαλιστικού συστήματος με την σημερινή του δομή. Μόνο έτσι μπορεί να είμαστε σίγουροι ότι βάζουμε τους ασφαλισμένους στην ελάχιστη δυνατή δοκιμασία. Πρέπει να εξαντλήσουμε κάθε δυνατότητα στήριξης του συστήματος.

30 Η δεύτερη φάση θα ασχοληθεί με την ανάλυση του μακροχρόνιου προβλήματος επάρκειας συνταξιοδοτικής προστασίας και επάρκειας χρηματοδότησης των ταμείων. Με την "καρδιά" του ασφαλιστικού, την απάντηση στο πρόβλημα της συνταξιοδοτικής ανασφάλειας των ασφαλισμένων. Μια τέτοια ανάλυση προϋποθέτει κατάληξη του διαλόγου για την Ανάπτυξη-Ανταγωνιστικότητα-Απασχόληση.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι

Ο κοινωνικός διάλογος έχει ήδη αρχίσει. Όλοι οι φορείς που προσκλήθηκαν έλαβαν μέρος στην επίσημη έναρξη του κοινωνικού διαλόγου στις 14 Μαΐου 1997.

Ο κοινωνικός διάλογος μπορεί να επιτύχει μόνο αν καταφέρει να πείσει την κοινωνία. Αυτό δεν γίνεται αν υπάρχουν προειλημμένες αποφάσεις, σχέδια δημιουργίας τετελεσμένων, υπόγειες μεθοδεύσεις. Η ειλικρίνεια από όλες τις πλευρές και μια διαδικασία ανοικτή σε ιδέες και σε νέες προσεγγίσεις είναι οι μόνες εγγυήσεις για την επιτυχία του διαλόγου.

Μια διαδικασία που εγγυάται τα θέματα αυτά είναι συνεπώς ό,τι το πολυτιμότερο στην έναρξη του κοινωνικού διαλόγου. Είναι επομένως ιδιαίτερα ελπιδοφόρο ότι υπήρχε σύμπτωση απόψεων για τη διαδικασία από την έναρξη κιόλας του διαλόγου.

Στο πλαίσιο αυτό, η κυβέρνηση δεσμεύτηκε σε δύο θέματα:

Πρώτον, επέλεξε, οι απόψεις της για τα σημαντικά ζητήματα να συζητηθούν υπο το πρίσμα της εμπειρίας των εταίρων, πιθανώς να εμπλουτισθούν, ή να αναθεωρηθούν. Στη διαδικασία αυτή μπορεί να υιοθετηθούν και προτάσεις

που προέρχονται και απο τους ανθρώπους που ζούν τα προβλήματα καθημερινά και μπορούν να διαμορφώσουν λύσεις που δεν θα διατυπώνονταν απο εξωτερικούς παρατηρητές. Αυτό είναι ο διάλογος: συνάντηση, ανταλλαγή εμπειριών, συναντίληψη, τελικά συναίνεση.

31 Δεύτερον, ο διάλογος να έχει αποτέλεσμα σε ορατό χρονικό ορίζοντα. Στο πλαίσιο των συμπερασμάτων και αποφάσεων του κοινωνικού διαλόγου η Κυβέρνηση θα προχωρήσει στην θέσπιση μέτρων. Ο ελληνικός λαός έχει δώσει στην Κυβέρνηση την εντολή να κυβερνήσει. Αυτήν την ευθύνη απέναντι στον εντολέα της και στο μέλλον του τόπου δεν μπορεί και δεν πρέπει να αθετήσει. Εκμεταλλευόμενη κατα τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις προτάσεις των φορέων και τις όποιες συγκλίσεις επιτευχθούν, θα προχωρήσει στις αναγκαίες ενέργειες.

Η κυβέρνηση όσον αφορά το τρίπτυχο Ανάπτυξη-Ανταγωνιστικότητα-Απασχόληση έθεσε στους κοινωνικούς εταίρους απώτατο χρονικό ορίζοντα κατάληξη του διαλόγου τις αρχές του 1998. Αυτό δεν σημαίνει ότι αν κάποιο θέμα δεν είναι έτοιμο, δεν μπορεί να προωθηθεί ενωρίτερα. Το χρονοδιάγραμμα αυτό έγινε δεκτό ομόφωνα. Στην λήξη της διαδικασίας το πόρισμα της διαδικασίας, που θα περιλαμβάνει τις συγκλίσεις και θα καταγράφει τις τυχόν διαφωνίες, θα υποβληθεί για γνωμοδότηση στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή. Πριν η Κυβέρνηση λάβει τις τελικές της αποφάσεις, το πόρισμα του κοινωνικού διαλόγου θα συζητηθεί στο Κοινοβούλιο σε προ ημερησίας διάταξης συζήτηση.

Παρόμοια διαδικασία θα προτείνει η Κυβέρνηση και για το θέμα της κοινωνικής ασφάλισης. Η συζήτηση για την δέσμη μέτρων άμεσης στήριξης θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί και εκείνη ως τα τέλη του 1997. Οι προτάσεις για την αντιμετώπιση του μακροχρόνιου θέματος συνταξιοδοτικής προστασίας και βιωσιμότητας των ταμείων είναι λογικό να ακολουθήσουν την υλοποίηση της μέτρων για την απασχόληση, αφού σε κάποιο βαθμό η έκταση της απαιτούμενης παρέμβασης εξαρτάται απο αυτά. Πάντως και αυτή η δέσμη πρέπει να είναι έτοιμη μέσα στο 1998.

Σε όλη την Ευρώπη ο κοινωνικός διάλογος προχωρεί, δίδει το πλαίσιο των λύσεων, των κοινωνικών προσπαθειών για την ανάπτυξη των χωρών αυτών. Εκτενείς συμφωνίες έχουν ήδη επιτευχθεί στην Ισπανία, την Ολλανδία, την Πορτογαλία, την Ιρλανδία. Δεν είναι λίγοι οι παρατηρητές που πιστώνουν την επίτευξη αυτής της συναίνεσης με τις επιτυχίες των χωρών αυτών στον τομέα της οικονομίας και της ανάπτυξης. Η Ιρλανδία από οικονομία με προβλήματα ανάλογα με τα ελληνικά, έχει εκπλήξει τους αναλυτές με ρυθμούς ανάπτυξης της τάξης του 7% κατ' έτος.

32 Εμείς στην Ελλάδα τώρα για πρώτη φορά δοκιμάζουμε την εμπειρία του οργανωμένου κοινωνικού διαλόγου. Πέραν της αυτονόητης σημασίας των θεμάτων ^{που συζητούνται} ~~υπο συζήτηση~~, ο κοινωνικός διάλογος αποτελεί κορυφαία πολιτική επιλογή του ΠΑΣΟΚ.

Η θεσμική λειτουργία του κοινωνικού διαλόγου αποτελεί την αρχή μιας νέας σχέσης ανάμεσα στον ενεργό πολίτη και τους πολιτικούς θεσμούς:

Ο κοινωνικός διάλογος αποτελεί ένα νέο δίαυλο σύνδεσης και μεταφοράς απόψεων της κοινωνίας, μέσα από τους κοινωνικούς και παραγωγικούς φορείς, προς την εκτελεστική εξουσία.

Ο κοινωνικός διάλογος ενισχύει την αυτοδύναμη και αυτόνομη λειτουργία των κοινωνικών φορέων. Ενδυναμώνεται έτσι ο ρόλος τους ως κύτταρα δημοκρατίας.

Ο θεσμοθετημένος κοινωνικός διάλογος μπορεί να συμβάλλει στην αποφυγή κατακερματισμού της ενότητας των κοινωνικών δυνάμεων και να οδηγεί σε νέες συγκλίσεις και συμμαχίες στην βάση της κοινωνίας.

Αποτελεί ένα άλλο φραγμό στην αποστασιοποίηση του πολίτη από τα κοινά, από την αποξένωση του ατόμου από τα κοινά.

κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Πολλοί δεν κατανοούν την αναγκαιότητα του διαλόγου. Μερικοί, καθοδηγούμενοι από νεοφιλελεύθερες απόψεις δεν βρίσκουν κανένα λόγο

επέμβασης στη φυσική εξέλιξη των πραγμάτων, όπως τυφλά επιβάλλεται απο τις δυνάμεις του ανταγωνισμού. Άλλοι, φοβούνται και αρνούνται τον διάλογο, καθώς σε αυτόν βλέπουν την αμφισβήτηση της “αποκλειστικής ορθοδοξίας” των θέσεών τους, ενώ αντιλαμβάνονται την κοινωνία σαν πεδίο μάχης στο οποίο κυριαρχούν νικητές και ηττημένοι.

Τι προτείνουν όσοι αρνούνται τον διάλογο;

33

Δεν κατανοούν ότι αν δεν αντιδράσουμε οργανωμένα, οι συνέπειες θα μας επιβληθούν άναρχα, ανεξέλεγκτα και ακανόνιστα; Αυτό δεν θα έχει δραματικές συνέπειες στα εργασιακά, μισθολογικά και ασφαλιστικά δικαιώματα των εργαζομένων; Δεν θα επιδεινωθεί η ανεργία; Δεν θα μειωθεί η ανταγωνιστικότητα και δεν θα επηρεαστούν τα κέρδη; Δεν θα συρρικνωθεί η ανάπτυξη, τα εισοδήματα, η απασχόληση;

Αν δεν υπάρχει συμφωνία για την κατανομή των βαρών και των ρόλων μεταξύ κοινωνικών και παραγωγικών φορέων, θα κυριαρχήσουν αμυντικές συμπεριφορές. Σε τέτοιες συνθήκες η “ασφαλέστερη” λύση για τον κάθε συμμετέχοντα είναι να προσπαθήσει να μεταθέσει το κόστος σε κάποιον άλλο. Να λύσει το πρόβλημά του σε βάρος κάποιου άλλου. Η στρατηγική αυτή είναι αποδοτική για τον καθένα μεμονωμένα. Αν όμως την εφαρμόζουν όλοι, αργά η γρήγορα όλοι θα βρεθούν στον ρόλο του χαμένου.

Σε ένα τέτοιο σύστημα, όπου διαπληκτίζονται πολλοί για το μερίδιο της πίττας, το μόνο σίγουρο είναι ότι η πίττα θα μικραίνει. Όταν ο καθένας προσπαθεί να κερδίσει σε βάρος του άλλου, όλοι θα χάσουν.

Τι φοβούνται όσοι αρνούνται τον διάλογο;

Η ανάγκη διατήρησης των κεκτημένων στο πείσμα της πραγματικότητας πηγάζει απο τον φόβο του μέλλοντος. Πηγάζει απο ηττοπάθεια, απο την έλλειψη της πίστης στις δυνατότητες να ανταπεξέλθουμε. Βασίζεται στην έλλειψη διορατικότητας για το τι μπορούμε να κερδίσουμε. Αλλά και στην αδυναμία κατανόησης, ότι η απραξία διακυβεύει ακόμη και αυτό που έχουμε σήμερα.

Χαρακτηριστικό των προοδευτικών δυνάμεων, ήταν πάντα η πίστη στο μέλλον, η αυτοπεποίθηση στις δυνατότητές τους. Η πίστη αυτή δεν πήγαζε από αισιοδοξία, αλλά από την διορατικότητα που έδιδε η κατανόηση και ανάλυση των εξελίξεων. Μόνο όταν η ανάλυση και η κριτική σκέψη αντικαταστάθηκε από στεία ορθοδοξία τότε η προσαρμογή στο μέλλον αντικαταστάθηκε από την συγκάλυψη. Αποτέλεσμα το αργό σαράκι στα συστήματα του υπαρκτού σοσιαλισμού που οδήγησε στη δραματική κατάρρευση του 1989.

34 Η Αριστερά είναι η πολιτική δύναμη που κατανοεί πως η διαδικασία εκσυγχρονισμού της χώρας δεν είναι μια υπόθεση υλικής υποδομής ή οικονομικών δεικτών, αλλά πρέπει να συμβαδίζει με την κοινωνική συνοχή. Απαιτεί και προϋποθέτει την διεύρυνση της Πολιτικής δημοκρατίας και των συμμετοχικών θεσμών. Η επιλογή της αναπτυξιακής τροχιάς δεν είναι μια τεχνική υπόθεση αριθμών, ούτε θέμα διαχείρισης. Πρέπει να βασίζεται και να πηγάζει από βαθύτατα πολιτικούς και κοινωνικούς παράγοντες.

Πρέπει να εδραιώνεται στη συνεννόηση, στη συναίνεση, στην αποδοχή των στόχων, στην κατανόηση των τρόπων επίτευξής τους. Στην τόλμη να αναμετρούμαστε με τις προκλήσεις, να παίρνουμε στρατηγικές αποφάσεις.

Στην πίστη του τι μπορεί να αποδώσει ο κοινωνικός διάλογος. Στην πεποίθηση ότι μόνο η ειλικρίνεια αρκεί για να αναμετρηθούμε με τα προβλήματα.

Εχουμε αναλάβει το έργο αυτό, γιατί, σε τελική ανάλυση, το ΠΑΣΟΚ, η Αριστερά, δεν φοβάται το μέλλον. Εμείς έχουμε το όραμα για την ισχυρή Ελλάδα του νέου αιώνα και εμείς το υλοποιούμε. Μια Ελλάδα με ισχυρή κοινωνία, με ισχυρή οικονομία, μια Ελλάδα με φωνή στον κόσμο.